

**GRATIS.
NEEM MEE!**

RIJK

AAN

- OPTIMISME
- PSYCHOLOGIE
- LIEFDE
- VRIENDSCHAP
- GEZONDHEID
- GELUK
- GESPREKKEN
- VRUJWILLIGERSWERK
- WILDE DIEREN
- HUISDIEREN
- TUIN
- ERBU HOREN
- ARCHITECTUUR
- SPIRITUALITEIT
- FINANCIËLE TIPS
- SPORT
- ENTERTAINMENT
- NATUUR
- FILOSOFIE
- OPVOEDKUNDE
- SPELLETJES
- BOEKEN
- REISJES
- FOTOGRAFIE
- MUZIEK
- TECHNIEK
- HISTORIE
- WINKELS
- COMMUNICATIE

**aan bewoners die van hun wijk houden
uitgave Het Lage Land, 's-Gravenland en Prinsenland**

Nr. 03 – jaargang 33 – oktober / november / december 2024

Colofon

Het gratis magazine RIJK verschijnt 4 maal per jaar, ongeveer in maart, juni, september en december.

Dit magazine voor de wijk wil de lezer vooral gelukkiger, blijer in liefde en vriendschap, trotser op onze wijk etc. etc. maken. Kortom RIJK is vooral positief, inhoudelijk, informatief en vol met tips. De terugkerende onderwerpen voor en over de drie wijken zijn: vrijwilligerswerk, dieren in nood, gezondheidstips, communicatie-tips, tuinrubriek, architectuur, spirituele plekken, opvoedkundige antwoorden, hoe word je een leuke opa en oma, technische tips, winkels en bedrijfjes, historische weetjes, kennis over liefde, geluk en vriendschap, hoe om te gaan met eenzaamheid, wat weten boswachters en boa's over ons, financiële tips als je niet veel te makken hebt, waar kan je iets leuks bekijken in Nederland en achteraan in het blad een lang en zwaar artikel voor de liefhebber. We verschijnen te weinig om echt actueel te zijn dus voor de wijknieuwttjes verwijzen we naar de Havenloods of apps over de buurten.

RIJK is een wijkmagazine

Wilt u ons informeren over iets of uw mening over de inhoud met ons delen, dan graag naar rijkaanalles@hotmail.com of bel 06-48143064.

Redactie

Hoofdredacteur Rik Roelfzema
Ineke van Engeldorp • Paul de Graaff • Fabienne Konings • Harry van der Meiden • Guus van Meurs • Lydia den Otter • Dik Vuik • Margreet Walraven

Advertenties

1 pagina: 800,- euro • ½ pagina 600,- euro • ¼ pagina 400,- euro • 1/8 pagina 200,- euro • 1/16 pagina 100,- euro • Prijzen exclusief 9% BTW.

Opmaak en productieadvies:

Hebbit strategische marketingcommunicatie - www.hebbit.nl

Druk:

Janssen/pers Rotatiedruk bv - Gennepe - 0485-490433

Hulp bij verspreiding van RIJK

Als je geen geld hebt en iedereen werkt gratis mee, dan is de verspreiding van onze krant best ingewikkeld. De Deelgemeente financiert de drukker. Kranten zijn dus ons goud want zelf hadden we ze niet kunnen betalen. We zijn zuinig met de krant: ze liggen op strategische plekken in de wijk voor de mensen, die hem niet in de bus willen of die de krant willen doorgeven aan een ander. Soms kom ik op een plek waar ze neergelegd mogen worden , maar al na een paar dagen zijn weggegooid. Daar leggen we dus niks meer neer. Maar er zijn ook heel veel winkels waar ze keurig na een week, twee weken, drie weken nog steeds mogen liggen (en door ons worden aangevuld). Telkens bedank ik de zelfstandige middenstanders voor hun hulp. Maar waarom eigenlijk niet gewoon in de krant? Doen we dus nu gratis!

Dit zijn de winkels die ons helpen!!

U vindt de RIJK op steeds meer plekken, o.a. hier liggen onze kranten RIJK op u te wachten:

- De Bloemenplantage - 's-Gravenweg 104
- Tuincentrum Zwinkels - 's-Gravenweg 620
- Lavand (Gordijnen Specialist) - J. van Campenplein 53
- Tandprothetische praktijk vd Schaft - J. van Campenplein 59
- COOP supermarkt - J. van Campenplein 182
- Hairin by sisters - J. van Campenplein 61
- Scooter Select - J. van Campenplein 55
- HMJ Makelaardij - J. van Campenplein 67
- JUMBO Lage land - Samuel Esmeijerplein 21
- Warung Toetie - Samuel Esmeijerplein 7
- ZiejeZoo - Samuel Esmeijerplein 38
- R H VERSIDEE - Samuel Esmeijerplein 37
- Bakkerij MK Lageland - Samuel Esmeijerplein 21
- Top Nails Beauty & Spa - Samuel Esmeijerplein 32
- Beauty Obsessions - Samuel Esmeijerplein 10
- Kapper Alexander - Samuel Esmeijerplein 12
- Stoker Personal Training - Prinsenlaan 80
- JUMBO supermarkt - Wingerd 251
- Rene van Schaik Speciaal Slager - Winkelcentrum Prinsenland
- Uw Fysiotherapeut - Mia van IJperenplein 70
- Albert Heijn - Marinus Bolksplein 4
- Cafe The Prince Pub - Marinus Bolksplein 32
- Vinodol Trading - Marinus Bolksplein 39
- Kaya Bike - Marinus Bolksplein 18
- Prinsenhof - Bramanteplein 2
- Basisschool Rudolf Steinerschool - Michelangelostraat 375

© RIJK 2024. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij de betreffende auteur. Wilt u iets overnemen, graag bericht rijkaanalles@hotmail.com
Digitale editie: www.rikroelfzema.nl

RIJK AAN • INHOUD

• IK BEN BANG IN MIJN EIGEN BUURT!	4-5	• WORD EEN NOG LEUKERE OPA OF OMA	22
• ZO TRAP JE DUS IN VERKOOPTRUCS	6-7	• NA DE DOOD VAN DE ROTTERDAMSE LENI BOEKHOUT	23
• WIE DE SCHOEN PAST	8-9	• SOMS KRIJGT HIJ KOFFIE OF EEN COLAATJE AANGEBODEN	23
• WAAROM JE AUTOMATISCH SLORDIG OORDEELT	10-11	• EEN OUDE DORPSBEGRAAFPLAATS IN PRINSELIJK LAND	24-25
• HERFSTKLEUREN	12-13	• “GOED DAT JULLIE DIT DOEN, JAMMER DAT HET NODIG IS”	26
• DEZE FLATS ZIJN ABSOLUUT HALFVOL!	14-15	• ROTTERDAM NEEMT DE BENEN	26
• KIND KAN NIET TEGEN ZIJN VERLIES, WAT NU?	16-17	• MEER WIJK IN DE RIJK	27
• WEER EEN AMBACHTSMAN MINDER	18-20	• POPPODIUM ZJAAK IN PRINSENLAND WORDT NIET GENOEMD	28-29
• BESTAAN ER IN 2050 NOG SCHOENMAKERS?	21	• WAAROM ZOU JE HOGE HAKKEN DRAGEN?	30-33
• CV-KETEL BIJVULLEN KAN HEEL DUUR ZIJN	22	• ZO DICHTBIJ EN ZO MOOI: DE HEEMTUIN	34-36

Van de hoofdredacteur

In het schoenenmuseum in Waalwijk ligt een schoen (maat 62!!) van mijnheer Rigardus Rijnhout, de Reus van Rotterdam. Met zijn 2 meter 38 klopt dat laatste zeker.

Ook in dit nummer waaieren de onderwerpen uiteen: van hoge hakken en schoenmakers naar angst voor aanslagen; van de Sterflats naar de oude Kralingse begraafplaats. Hopelijk geniet je weer van dit nummer vol weetjes, die je leven hopelijk weer een klein duwtje in een positieve richting geven.

We zijn trots dat andere wijkkranten gevraagd hebben of ze artikelen mochten overnemen. Dat mag altijd, gratis maar wel even vooraf vragen. Ook trots dat de RIJK opgenomen wordt in het Rotterdamse Stadsarchief. Zeer vereerd zijn we dat in het volgende nummer historisch materiaal komt te staan dat nog nooit is gepubliceerd.

Wij schrijven al aan nummer 4, lees jij nu met plezier dit nummer dat voor je ligt. Laat ons weten wat je ervan vindt.

Rik Roelfzema (jullie dienende hoofdredacteur)
Blijf ons schrijven hè. Dank voor de door u genomen moeite.

Met dank aan Stadsarchief
Gemeente Rotterdam
Machiel Adrianus Josephus
(M.A.J.) Hanse
CC BY 4.0

Ik ben bang in mijn eigen buurt!

Als cobra's je wreed wakker schudden, is niks meer normaal

Alle Nederlanders zijn bang als ze midden in de nacht een harde doffe knal en glasgerinkel horen. Hebben we het overleefd? Onze burens? Is er brand uitgebroken en bezitten we in een luttel moment in het licht van de zwaailampen van de brandweer niets meer wat aan onze geschiedenis doet denken? Weg fotoalbums, weg liefdesbrieven, weg de herinneringen aan de overledenen – probeer er niet aan te denken: weg lief trouw huisdier.

Angst verbreedert

Er heerst nu angst in de buurt. Voor een tweede keer een explosie aan de Jac Dutilhweg; het komt erg dichtbij. De emotie angst staat bijna altijd in een negatief daglicht. We willen het niet voelen. We

willen onbezorgd verder leven. Maar wat is eigenlijk de functie van angst? Angst brengt ons lichaam in staat van paraatheid. Angst maakt ons bewust van het feit dat er iets aan de hand is en de angst wil dat dat iets verdwijnt. We willen anderen verdedigen en beschermen of waarschuwen. Angst heeft dus een sociaal aspect. Het klinkt raar, maar angst verbreedert. Angst maakt dat we beseffen niet alleen te staan. We zijn, alle burens en straatbewoners, even angstig en hebben elkaar nodig om de onzekerheid te bezweren. Samen kijken we het gevaar recht in de bek!

Waarin trainen ze brandweer- en politielieden?
Schaam je dus niet voor je angst maar omarm hem. Beter één keer te veel angstig te zijn geweest dan één keer te weinig. Echter, angst kent twee routes waarmee het tot je komt. De eerste is onbewust. Ons angstcentrum heet de amygdala, het oudste deel van onze hersenen, evolutionair gesproken dan. Angst komt voor een deel direct via de thalamus (waar alle zintuiglijke indrukken verwerkt worden, bijv. de knal van de cobra's en het rinkelen van glas) naar de amygdala. Daarom huil je na die enorme knal, daarom loop je als een kip zonder kop op de galerij door de glasscherven en ontdek je dat je geen pantoffels aan hebt. De tweede route is dat de visuele prikkels (knal, glasgerinkel, geur van brand) naar de thalamus gaan en daar op een trage manier verdeeld worden naar de hersendelen die er iets zinnigs over kunnen zeggen (niet naar de voordeur lopen maar juist naar het balkon, weg van de knal en/of een deken pakken om je te beschermen tegen stof, glas etc.), waarna het pas naar de amygdala gestuurd wordt. Brandwerlieden, politie en soldaten worden in deze laatste route eindeloos getraind.

Nadeel van de risico-samenleving
Alle mensen zijn geneigd de kans op een cobra voor onze deur te óverschatten en het krijgen van longkanker te ónderschatten. Het blijft dus zaak om meer de feiten te laten spreken dan de emotie die sinds de cobraaanslag elke minuut aanwezig is. Wanneer de emotie de overhand krijgt, leidt dat mogelijk tot PTSS, controleverlies en totale paniek en het idee dat je niets kan doen. De middeleeuwen waren zo gek niet, want alles wat je overkwam was het noodlot. De goden waren je toevallig niet goed gezind. Nu zitten we in een risico-samenleving. Alles is je eigen schuld want je had iets kunnen doen tegen het risico: blikseminslag, tja, dan had je maar een bliksemafleidder op je dak moeten monteren. Sommigen maken het nog bonter: klimaatverandering en dus overstromingen, tja, dan had je niet in de Randstad moeten gaan wonen.

Een oude Libelle kan ons helpen

Angst en welke krant je leest

Uit veel onderzoek blijkt dat onze samenleving veel veiliger is dan vroeger. Gek is dat wij ons juist daardoor steeds minder veilig voelen. Dat komt omdat we steeds minder levensbedreigende situaties meemaken en dat wakkert de angst juist aan. We zijn bang voor risico's en verlangen van wetenschappers en politici heldere antwoorden, zodat we actie kunnen ondernemen en voorzorgsmaatregelen kunnen nemen. Maar de samenleving is zo ingewikkeld geworden, dat wetenschappers en politici het niet altijd eens zijn met elkaar. Dus komen er verschillende antwoorden op onze vragen. Dat maakt velen onzeker. Helaas zoeken we onze angst ook op. Uit een oud onderzoek blijkt nog steeds, dat als je de Telegraaf leest je veel angstiger bent dan als je de NRC leest. De Telegraaf staat bol van angstige verhalen. Blootstaan aan al die verhalen maakt je angstig.

zie je angsten onder ogen en onderzoek ze

Vergroot je angst-elastiek!

De krant RIJK doet eigenlijk hetzelfde. Alleen maar positief nieuws. Veel feiten en een beetje wetenschappelijke uitleg, zodat jouw gedrag verklaard wordt. Inzicht in wat je denkt en voelt, maakt je sterker. En minder angstig! De RIJK wil de lezer positiever in het leven laten staan. Uit een onderzoek onder de Nederlandse kiezer van Martijn Lampert blijkt, dat de PVV stemmer het meest angstig is en tevens weinig controle ervaart over het eigen leven. De kiezers van D66 en VVD voelen zich het minst angstig en ervaren de meeste controle over hun eigen leven. Het positieve aan dit onderzoek is dat je dus iets aan je angstgevoel kunt doen. Concreet: zie je angsten onder ogen en onderzoek ze. Laat feiten hun werk doen en niet emoties. Vergroot je comfortzone en je angst neemt af.

- Hier wat oefeningen uit een oude Libelle om je comfortzone op te rekken:**
1. Stop eens een week met mailen en appen, bel en praat met die personen;
 2. Geef gewoon eens iemand een cadeautje of bos bloemen;
 3. Leer jongleren, paaldansen of ga zeilen;
 4. Ga eens een paar keer in de zweefmolen;
 5. Neem een andere route naar huis of vrienden;
 6. Kijk niet naar 'Opsporing Verzocht' maar lees eens een boek (of de RIJK);
 7. Zing karaoke op een feest en dan hard;
 8. Neem in de supermarkt eens eten mee wat je nog nooit hebt klaargemaakt;
 9. Draag je horloge eens aan de andere pols of anders een dag niet.

Flitspaal met dubbele functie

Snelheidscontrole?

Jazeker, maar ook om verdachte auto's te signaleren en die gelijk aan te houden. Hoe weet jij dat, RIJK-journalistje? Bij de bezorging van de RIJK vertelde mij een buurtbewoner dit: "Ik word hier helemaal gek van. Elke dag word ik aangehouden met mijn bestelbusje, elke dag! Dit busje is een leaseauto van een maatschappij die ergens in Limburg gevestigd is. Blijkbaar komen dit soort bommenleggers met bestelbusjes van ver uit de buurt, dus de politie probeert ze op heterdaad te betrappen." Dat lukt soms gelukkig. Maar deze onschuldige man die na het werk thuis komt, wordt eerst weer even aangehouden voor hij aan tafel kan schuiven.

Zo trap je dus in verkooptrucs

Als koper ben je je niet altijd bewust hoe geraffineerd verkopers met je omgaan. Vaak zijn ze zwaar door psychologen getraind.

Koffie drinken en shoppen

Waarom is koffie lekker?

Koffie is lekker doordat er cafeïne in zit. Daar krijg je dus een energieboost van. Maar als je na dat kopje koffie gaat winkelen, koop je meer dingen dan nodig. Je bent impulsiever in je koopgedrag.

Hoe onderzochten ze dat?

In Spanje en Frankrijk deelden ze gratis koffie uit bij de ingang van een warenhuis. De helft van de mensen kreeg koffie met cafeïne en de andere helft decafé. Toen ze uit de winkel kwamen, vroegen de wetenschappers om hun aankoopbonnetjes. De decafé drinkers hadden aanzienlijk minder gekocht.

‘Ja’ en telefonische verkoop

Stomme vragen

“Goedemorgen mevrouw, bent u geïnteresseerd in een abonnement op de Margriet?” Met zo’n vraag beginnen telefonische verkopers nooit. Stel dat u “nee” antwoordt, dan is het gesprek eigenlijk gelijk afgelopen. De verkopers aan de telefoon beginnen met: “Goedemorgen, spreek ik met mevrouw Janssen?” Je antwoordt “ja, spreekt u mee”. De verkoper: “U woont in de Buismanstraat?” Je antwoordt: “ja”. En de stomme vragen gaan zo nog drie keer door. En alle vragen beantwoord je met “ja”. En dat is de bedoeling. Je moet vijf keer ja-zeggen en dan komt pas de echte vraag waarom ze je bellen. In ons hoofd is vaak ja-zeggen een reden om de volgende vraag ook met “ja” te beantwoorden. Na die vijf keer zeg je sneller weer “ja”.

Breng de verkoper totaal in de war

Hoe verzet je je tegen deze truc? Door gewoon de tweede of derde vraag met “nee” te beantwoorden ook al is dat antwoord niet waar. U woont NIET in de Buismanstraat, gewoon om te sarren. Een andere truc is om na de tweede ja-vraag te zeggen: “Kunt u zeggen waarom u belt, want ik heb meer te doen.” Daar gaan de eerste vijf ja-vragen. En geniet maar van de telefonische verkoper die in lichte paniek is omdat hij zijn draiboekje niet kan afdraaien.

Houd jij je aan je woord?

Absoluut 95% zeker dat je iets geeft

De collectant vraagt aan jou: “Goedemorgen mijnheer, wat vindt u ervan, dat sommige kankergeneesmiddelen niet op de markt worden gebracht, omdat de fabrikant daar te weinig winst op kan maken?” Uw antwoord: “dat is een regelrechte schande!” De collectant: “wilt u dan iets doneren voor het Kankerfonds dat hiertegen gaat protesteren?” Voor 95% weet ik zeker dat je iets geeft. Hoe komt dat?

Roemrucht experiment

In 1966 deden de Amerikaanse sociaal-psychologen Scott Fraser en Jonathan Freedman van de Stanford University een roemrucht en hilarisch experiment. In een woonwijk belden ze bij mensen aan en zeiden dat ze de verkeersveiligheid in de buurt een oppepper wilden geven. Het was af en toe echt gevaarlijk in de buurt. Of de buurtbewoner een kleine sticker op zijn raam wilde plakken. Bijna de hele

straat had dat al gedaan. “Tuurlijk”, antwoordde bijna iedereen en daar zat de kleine sticker op het raam.

Een enorm bord in mijn tuin!

Twee weken later kwamen de aardige sticker-mensen terug. Ze belden weer aan en vroegen of ze een gat in zijn voortuin mochten graven om een groot bord met de tekst “Rij rustig en veilig in deze straat” te kunnen neerzetten. Ongelooflijk maar waar: 55% van de mensen met een sticker op het raam stemden in om het bord in de tuin te zetten. In de controlegroep van buurtbewoners, die nooit de vraag met de sticker hebben gekregen, ging slechts 17% akkoord met plaatsing van het bord.

Dit is de truc

Mensen willen betrouwbaar zijn en zich aan hun woord houden. Je sprak schande van het afwezige kankermedicijn, dus wil je consequent zijn en geef je geld. Voor ons positieve zelfbeeld willen we erg graag consequent en consistent zijn. We willen graag trouw blijven aan wie we zijn. Dus: ik was voor de veiligheid in de straat, dus plakte ik een sticker, dan moet ik ook dat bord in mijn tuin zetten.

Doe dat er ook nog maar bij

Trap hier niet meer in

Je koopt een broek voor een feestje morgenavond. De verkoperster zegt nog: “dat is een goede keus en het staat u goed”. Maar ze loopt niet met je naar de kassa, maar komt nog aanlopen met een prachtig overhemd dat perfect bij de broek staat. Meestal zwicht je hiervoor, zo leerde het experiment van de sociaal-psychologen!

Nog een truc van de sticker-mensen

Als je een duur pak hebt gekocht, waar je echt even over moest nadenken, dan is er ook iets anders in je hoofd aan de gang. Een dure aankoop accepteren (400 euro) maakt alle bedragen die veel lager zijn, daarna veel acceptabeler. Dus nadat je de verkoper meldt dat je de 400 euro gaat uitgeven, komt de verkoper met een overhemd van 39,50 euro. Grote kans dat je denkt “doe er maar bij”. Daarna pakt de verkoper een stropdas van €19,95 en drapeert die op het pak en overhemd. Daarna nog bijpassende sokken van €9,95. “Doe die er ook maar bij”, hoor je jezelf zeggen.

Wie de schoen past psychologie van de schoen!

Beatriz Russo onderzocht in haar proefschrift (TU Delft, 2010) de relatie tussen vrouwen en hun schoenen. Ze vergeleek dit met de liefde van mannen voor auto's. Die relatie is net als een liefdesrelatie. De liefde voor de schoen verandert door de tijd, een schoen kent een verliefdheidsfase: je draagt ze bijna elke dag. De relatie vertoont later een sleur: dan draag je steeds dezelfde schoenen.

Je eerste kus en je eerste schoenen

92% van de vrouwen herinnert zich de eerste schoenen die ze van hun eigen geld kochten. 64% van dezelfde vrouwen herinneren zich de naam van de jongen van wie zij de eerste kus kregen. 96% van de vrouwen zegt spijt te hebben gekregen van een ooit weggegooid paar schoenen. 15% van de vrouwen heeft spijt van het dumpen van een vriendje.

Door hoge hakken een beter seksleven

Betere seks

De Italiaanse uroloog Maria Cerruto bewees dat hoge hakken tot een beter seksleven leiden. Bij hakken van vijf centimeter staan de bekkenbodemspieren in hun optimale stand. Het maakt de spieren sterker en leidt tot minder bekkenpijn en incontinentie en dat leidt tot betere seks.

Seks advertentie

Het schoenmerk Sprox adverteerde zelfs met een sexy dansende vrouw met een man met de tekst "Superior Shoes for the Superior Sex".

Gezondheid en lange benen

Poolse onderzoekers ontdekten met behulp van bewerkte vrouwenbenen op foto's, dat mannen vallen op lange benen. Lange benen creëren onbewust het idee dat de eigenaar gezonder zou zijn. Vrouwen vinden dat zelf overigens ook. Ander onderzoek bewijst dit: kortere benen, dan een grotere kans op suikerziekte en hart- en vaatziekte.

Prijsbewust en hoge hakken

Onderzoekers van de Amerikaanse Brigham Young University ontdekten dat vrouwen op hoge hakken prijsbewuster winkelen. Vrouwen concentreren zich onbewust op hun balans, waardoor ze ook meer wikken en wegen over prijzen en producten. Ze lieten vrouwen op een been staan, of op twee poten van een stoel balanceren, terwijl ze op een tv-scherm producten moesten shoppen, voorzien van verschillende prijskaartjes. Ook kozen deze vrouwen vaker de goedkopere producten.

Vrouwen en hun schoenverslaving

Veel vrouwen hebben een schoenverslaving. Soms kopen ze zelfs schoenen die ze niet dragen maar alleen thuis in de kast hebben staan: het genot van het kopen doet de herinnering vervagen. De reden is eenvoudig. Als je kleren koopt raak je sneller gefrustreerd over je eigen tekortkomingen: te dik, te dun, te groot, te klein. Schoenen passen altijd, tenzij de winkel net niet de juiste maat voor je in huis heeft.

Hoeveel schoenen hebben vrouwen?

Onderzoek wees uit: vrouwen hebben gemiddeld 39 paar schoenen. 25% heeft zelfs meer dan 50 paar. Helaas zitten er wel veel miskopen onder: gemiddeld heeft elke vrouw minimaal 5 paar dat slechts één keer is gedragen.

Waar in Europa lopen vrouwen op de hoogste hakken?

Waar lopen de hoogste hakken?

Britse vrouwen zijn gemiddeld 1 meter 63. Daarom dragen zij de hoogste hakken van Europa, namelijk 8,4 cm gemiddeld (tussen de 5 en 15 cm). De Spaanse dames staan op de tweede plaats met 8,1 cm. De degelijke Duitse vrouw komt tot 6,9 cm.

Hoog blonde diva wijsheid

Marilyn Monroe zei: "Ik weet niet wie hoge hakken heeft uitgevonden, maar mannen hebben veel aan hem te danken".

Hier leer je waarom je automatisch slordig oordeelt

Waarom vormen we eerste indrukken?

Als we iemand zien of spreken, vormen we meteen een eerste indruk van die persoon. Hij of zij is aardig of juist niet. We kunnen onmogelijk een neutraal, niet-waarderend oordeel vellen; we vinden gewoon iets van die persoon die we ontmoeten. Dit is niet hetzelfde als intuïtie. Bij intuïtie ervaren we een onmiddellijk oordeel over de persoon of ontmoeting zonder te weten waaróm we dat denken. Een eerste indruk is niet zo direct en onmiddellijk; we beredeneren ons oordeel. Het vormen van eerste indrukken is een oud evolutionair mechanisme in onze hersenen. Vroeger moest je in de oertijd onmiddellijk besluiten of een dier of mens bedreigend was of niet. Tijd om daarover na te denken was niet handig omdat je al een bijl in je hoofd of een bijtwond in je schouder had kunnen hebben. Vandaag de dag is er minder gevaar, dus kunnen we er wel over nadenken. Als je aan iemand vraagt ‘wat is je eerste indruk?’, dan krijg je een overdacht lijstje.

Zijn onze eerste indrukken wel overdacht?

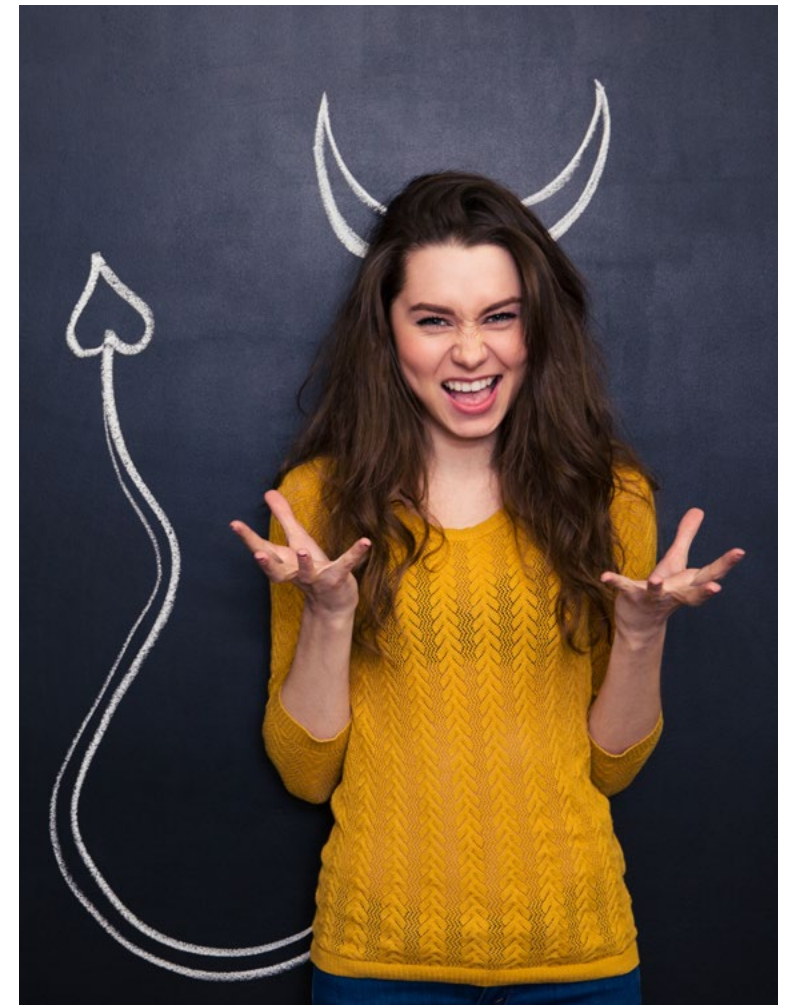
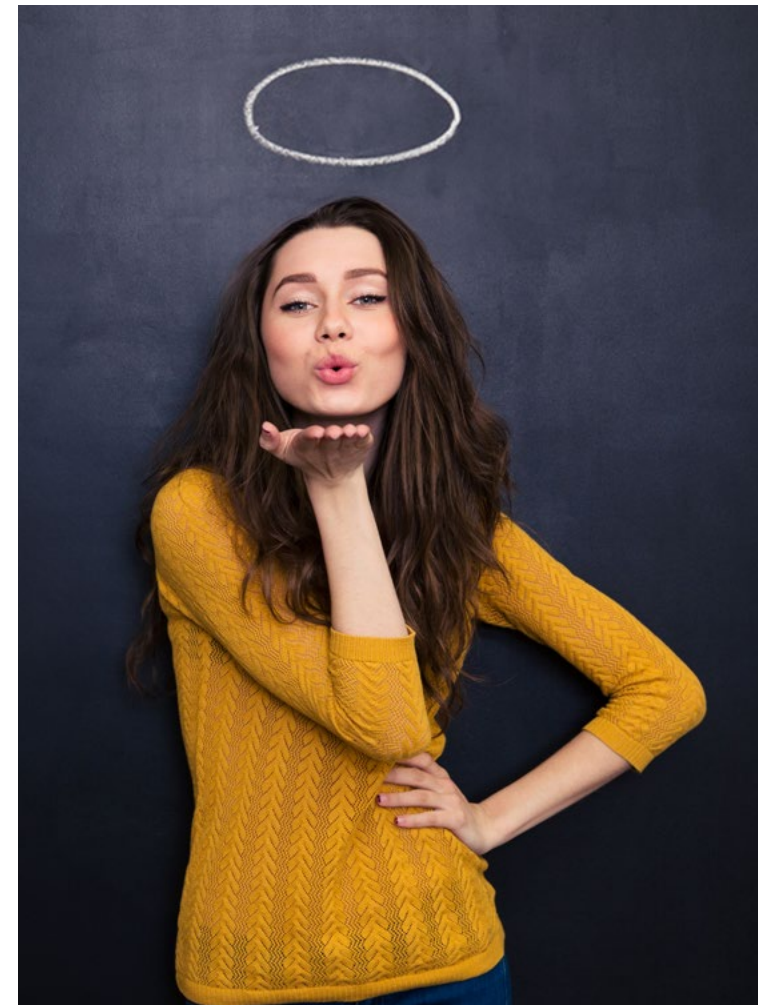
Het lijkt wel zo, maar eigenlijk bedriegen onze hersenen ons en worden we gemanipuleerd zonder dat we het beseffen. De Amerikaanse psycholoog Asch bedacht een experiment waarmee hij dat aantoonde. Neem een groep van 40 mensen. Geef de helft van de groep de opdracht om een eerste indruk te vormen en te beschrijven over de volgende persoon. De persoon is intelligent, ijverig, impulsief, kritisch, eigenwijs en jaloers. De andere helft krijgt hetzelfde rijtje

eigenschappen in omgekeerde volgorde: jaloers, eigenwijs, kritisch, impulsief, ijverig en intelligent. Opmerkelijk is het verschil in uitkomst: de eerste groep vindt de persoon competent en ambitieus, terwijl de tweede groep de persoon overgevoelig en slecht aangepast vindt.

Onze hersenen sturen onbewust onze oordelen

Hoe komt het dat twee groepen met dezelfde informatie toch zulke tegenovergestelde oordelen vormen? Onze hersenen wegen de eerste informatie die ze binnenkrijgen het zwaarst en belangrijkste. In de eerste groep begon het rijtje eigenschappen met een positieve eigenschap, in de tweede groep met een negatieve eigenschap. Asch noemde dit het ‘primacy effect’. De eerste informatie wordt beter onthouden dan latere informatie. Onze hersenen zijn lui en kunnen niet alles onthouden, dus pakken ze vooral de eerste én de laatste informatie om een oordeel te vormen.

Mensen met dezelfde informatie oordelen 100% anders

Onze hersenen versterken ons oordeel

Na een eerste oordeel treedt er een ‘self-fulfilling prophecy’ op. We zoeken bevestiging in het gesprek of gedrag van die persoon. Als de persoon positief is beoordeeld, zoeken we naar positieve kenmerken: “Zie je, hij heeft ook een aangename stem en is ook zo aardig. Hoe hij zijn moeder helpt, dat is toch ook ontwapenend – nee, het is een superleuk persoon.” Dit ‘tunnel-effect’ gaat meestal de hele ontmoeting door.

Het ‘halo-effect’ en het ‘horn-effect’

Het positieve oordeel leidt tot het ‘halo-effect’: als een persoon positief wordt bevonden, denken we dat die persoon ook veel meer positieve eigenschappen bezit. Dat noemen psychologen het ‘halo-effect’ of het ‘uitstralings-effect’. (Halo betekent letterlijk aureool). Een intelligent persoon wordt dan automatisch ook als aardig, knap of vrijgevier ervaren, zonder dat daar een reden voor is. Het negatieve oordeel leidt tot het ‘horn-effect’, het hoorn-effect”. (De duivel is het kwaad en draagt hoornen). De persoon wordt automatisch ook met meer negatieve kenmerken geassocieerd, zoals oneerlijkheid en valsspel.

Wat moet je dus nooit doen

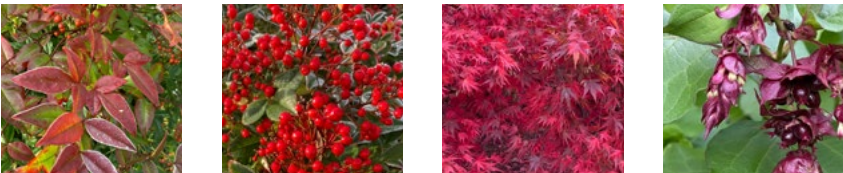
Het is onhandig om je negatief uit te laten over iets bij een eerste kennismaking. Zeg niet: ‘wat een rotweer is het vandaag’. Let ook op je non-verbale taal: kom niet bezweet binnen, geef een stevige handdruk, en zorg dat je verzorgd overkomt. Een negatieve eerste indruk blijft hangen.

Hoe mensen nog (on)aardiger worden

Niet alles is negatief!

Hoewel we snel in hokjes denken, is dat niet altijd verkeerd. Het bespaart tijd en energie. Hokjes bevatten vaak levenslessen: als je je ooit aan een plant hebt gebrand, vermijd je soortgelijke planten. Met deze kennis kun je je eerste indrukken bijstellen en eerlijker kijken naar de situatie of persoon. Geef alles een tweede kans. In een volgend nummer van RIJK komen we terug op ‘de eerste indruk’. Dit is belangrijk bij een sollicitatie, een eerste bespreking met collega's van elders, of een liefdesdate.

Herfstkleuren

Na een wat wisselvallige zomer gaat de natuur bijna ongemerkt over in de herfst. Van de planten op ons balkon of in de tuin met hun uitbundige zomerkleuren zijn er verschillende al weer uitgebloeid, hebben zaad gevormd of hebben energie in hun wortels opgeslagen voor het volgende jaar. Altijd handig om tijdens het bloeiseizoen foto's te hebben gemaakt van je favoriete planten als geheugensteun voor kleur, grootte en standplaats in volle grond of in pot. De winterharde vaste planten zullen na de winterperiode, wanneer de temperaturen weer stijgen en de dagen lengen, weer boven de grond komen. Van de niet helemaal winterharde planten is dat afwachten. Worden de kansen op strenge vorst door de opwarming kleiner, dan overleven ook deze planten het wel. Voor alle zekerheid zaad van deze planten hebben bewaard is slim en misschien is het nemen en opkweken van een stek ook gelukt.

Dat na september de natuur ook in onze wijken gaat veranderen is een gegeven, en juist de komende maanden is het belangrijk dat ook voor de openbare ruimte achter de tekentafel goed is nagedacht over de invulling van die ruimte met bomen, struiken en planten. Het zijn bijvoorbeeld de bladverliezende bomen en heesters die de komende weken met hun warme herfsttinten in de lage najaarszon een mooi plaatje zullen opleveren. Maar ook voor ons eigen plekje zijn er voldoende niet al te groot wordende struiken en boompjes te vinden voor dat zelfde effect. Denk bijvoorbeeld aan een Amelan-

nandina met een randje rijp

chier -krentenboompje- met een mooie warme herfstkleur, mooie witte bloemen in het voorjaar en bessen waar vogels dol op zijn. Of aan de Nandina, met zijn roomkleurige bloemen, die daarna de prachtige rode bessen de hele winter behoudt. Met wat zorg ook goed in pot te houden. Net als de Abelia, een struikje ook geschikt voor een balkon.

De Acer Osakasuki wordt in het najaar knallend rood en de Ginkgo wordt schitterend geel voor hij zijn blad laat vallen. Zelf vind ik ook van een aantal planten dat ze niet alleen heel waardevol in de zomer zijn maar ook in herfst en winter. De Leicesteria -fazantenbes- bijvoorbeeld, in de zomer mooie donkerrode bloemen met een wit binnendeel, hangend aan de plant als oorbellen, later besjes vormend waar vogels graag van snoepen.

Wacht met tulpenbollen planten tot november

In de herfst gaan we ook alvast vooruit denken aan het voorjaar door het planten van bollen. Gelukkig zijn er steeds meer kwekers van biologische en botanische bollen. Beter voor het milieu en hoe meer mensen daar naar vragen, hoe meer kwekers daar hun best voor zullen doen. Denk bij het kopen van bollen dus niet alleen aan

bessen Nandina

gangbare soorten, maar ook eens aan botanische krokussen, kleine hyacintjes, Scilla's, Triteleia's, allemaal bolletjes die meerdere jaren achtereen terugkomen. Ga er lekker mee aan de slag, maar wacht met tulpenbollen planten tot november. De reden daarvoor is dat de tulpenbol gevoelig is voor bepaalde schimmels. Die schimmels hebben minder kans de bol te infecteren wanneer de grond kouder wordt.

Er is de komende maanden genoeg te doen, maar zo grondig opruimen als vroeger min of meer een vereiste was, is achterhaald.

herfstkleur Acer Osakasuki

Afgevallen blad mag gerust tussen de planten blijven liggen, alleen voor een gazon is een dikke laag blad niet goed. Dat blad kan in zakken of grote potten heel goed mooie bladaarde worden, alleen een beetje geduld, de natuur doet het verdere werk.

Heb geduld, de natuur doet het verdere werk

bloem Leicesteria

RUK AAN • NATUUR

Vragen aan de lezer

Taylor Swift fans gezocht. In het volgende wijkmagazine willen we iets vertellen over hoe jongeren in het leven staan. Wat beweegt ze? Swifties en niet-Swifties, meld je aan want we interviewen je graag. Dat geldt ook voor ouderen in onze wijken. **Wie heeft een bewogen leven achter de rug met een lach en een traan en wil ons daarover vertellen?** Eenzaamheid kan zo'n traan zijn. In het volgende nummer komt een verhaal over eenzaamheid onder ouderen en jongeren. Maar jouw ervaringen en belevenissen daarmee, willen we serieus daarin meenemen.

De Rotterdamse muzikscene: wie informeert ons daarover? Heb je foto's uit de jaren tachtig of negentig? Waar zijn de hippies uit de jaren zeventig, de punkers uit de jaren tachtig en de hardcore uit de jaren negentig? **Foto's en verhalen willen we!**
Mail ons: rijkaanalles@hotmail.com Of bel / app: 06-48143064

RUK AAN • NATUUR

Deze flats zijn absoluut halfvol!

© Ton van Til www.tonvantil.nl

Soms zie je de schoonheid van je woonplek over het hoofd, omdat je geen kennis hebt van de ideeën achter het ontwerp van je woonplek. Dat kun je zeker zeggen over de Sterflats, waarover een negatief oordeel snel geveld kan worden. Wat een vergissing en dit artikel legt uit waarom de flats eigenlijk zeer bijzonder zijn.

Mannen- en vrouwenstraten

De vier hoge flatgebouwen liggen aan straten, die vernoemd zijn naar vier vroegmoderne architecten: de Favrestraat (voornaam: Titus en hij leefde ca. 1705-1745 en hij ontwierp Oude Lutherse kerk a/d Wolfshoek); de Vinckenbrinckstraat (Albert Jansz, ca. 1604-1650); de Huslystraat (Jacob Otten, 1738-1794); als vierde de Viervantstraat (Leendert, 1752-1801). En deze vier straten worden weer omzoomd door de Mary Zeldenrust-Noordanuslaan en de Nancy Zeelenbergsingel. Wat opvalt: de architecten zijn allen man en de omringende straten zijn alle vernoemd naar bekende en beroemde Rotterdamse vrouwen. Leuk te vertellen is dat het ontwerp uit 1960 van de sterflats gemaakt is door de eerste door Rotterdam aangenomen vrouwelijke architect Lotte Stam-Beese. (zie schets en foto's).

Aanplakwijk

Lotte Stam-Beese was Duitse van geboorte maar kwam voor de liefde naar Rotterdam. Eerst moest ze onder haar mansnaam haar ontwerpen vormgeven. Als vrouw kon je geen architectenbureau starten, tenminste als je je geld ermee wilde verdienen. Pas later werd ze opgenomen in het Rotterdamse team van opbouwarchitecten.

ten. Dat team moest zorgdragen voor de bouw van woningen voor de snel oplopende bevolkingsaanwas. De discussie ging vaak over de vraag: wordt iets als wijk aan Rotterdam geplakt of wordt het een eigen satellietstad? De Prins Alexanderpolder zou eigenlijk samen met Capelle a/d IJssel een zelfstandige stad worden, maar is toch afgescheiden van Capelle en als wijk aan Rotterdam geplakt. Lotte Stam-Beese ontwierp o.a. Hoogvliet, Ommoord en Het Lage Land.

De horizon is vanuit iedere flat inderdaad zichtbaar.

Het Bauhaus

In 1928 begon ze aan de toen hypermoderne architectuurschool het Bauhaus. Ze woonde in een van de studentenwoningen van het Bauhaus - dezelfde strakheid van ontwerp en super licht, én een flatgebouw! Elke woning was geheel ingericht en standaard voorzien van een pick-up, waarop alle studenten hypermoderne jazzplaten draaiden, tot grote ergernis van de behoudende stadsbewoners, die rondom het Bauhaus woonden. Zij leerde over het bouwen in etages en vooral ook over de bouwideeën van het Russische communisme. Ze raakte zo geïnspireerd dat ze zelfs naar Rusland afreisde en daar grote en hoge woongebouwen ontwierp. Centraal in de ontwerpleer van het Bauhaus was het idee dat je altijd de gebruiker van je ontwerp op de eerste plaats moet zetten. Het gaat dus niet om jou als architect of om de schoonheid van je ontwerp. Die opvatting is nu

precies het uitgangspunt in het ontwerp van de Sterflats: de bewoners staan centraal.

Baanbrekend ontwerp

Het schetsje laat zien dat de vier flatgebouwen als molenwieken geplaatst zijn in de ruimte. De naam Sterflats is dus feitelijk onjuist. De bewoners zouden beter kunnen spreken over de Molenwiekenflats. Iedere flat heeft een duidelijke voorkant, die aan de straatkant is gesitueerd, en een achterkant, die aan een brede groenstrook is gepositioneerd. Lijkt heel normaal maar dit was toen een uniek ontwerp. Alle architecten ontwierpen woningen die zowel voor als achter door een straat werden ingekaderd. De achterkant had dan wel een kleine tuin natuurlijk. En die tweede straat is feitelijk ruimteverlies en de aanleg kost ook veel geld. Dat geld kan beter in de groenvoorziening worden gestoken, vond Lotte. En langs die groenvoorziening legde zij een wandelpad aan, zodat de mensen elkaar tegenkomen als zij de groene speel- en recreatieplek gebruiken. De breedte van het pad (zij noemde dat 'de menselijke maat') maakte dat passanten sneller met elkaar een praatje maakten. Niemand heeft een privé-tuintje, maar alle ruimte is voor gemeenschappelijk gebruik. Dit communistische idee had ze meegenomen uit Rusland. Haar diepe overtuiging was 'dat de grond ons allen toebehoort'. Haar hele leven huurde zij uit principe een woning.

Je woning, je vrijheid

Maar er is meer dat opvalt aan de Molenwiekenflats. Op een gering bouwkwavel konden veel mensen gehuisvest worden. Zij hebben vanuit hun woning aan de achterzijde een riant uitzicht over de zeer grote gemeenschappelijke (speel)tuin en hebben een ruim zicht op de horizon. Nergens is de woning beklemmend. De woning staat voor vrijheid, verkeer is er alleen aan de voorkant. De wandelpaden aan de achterzijde van de flat zorgen voor rust en houden gevaarlijk rijdend verkeer tegen. Voor iedereen ideaal! Het gemeenschappelijke terrein wordt altijd door groene en hoge bomen omgeven, in dit geval van de A16 die langs de flats loopt maar niet te zien is.

Azijnpijssers zijn er altijd

In het boek Stadstimmeren worden de Molenwiekenflats als volgt omschreven: "De horizon is vanuit iedere flat inderdaad zichtbaar. Doch van de andere kant gezien treedt een onbedoeld storend effect van horizonvervuiling op. En is het uitzicht werkelijk zo boeiend? Schitterend zijn de wolkenluchten, maar enorme parkeerplaatsen ontsieren de grond. De parkaanleg blijft armetierig en wie naar de winkels en scholen loopt doorkruist een niemandsland. De 'flatneurose' betreft dit isolement en resulteert in een hevige en algemene reactie tegen de hoogbouw." (blz. 57) Het glas is altijd halfvol of halfleeg. Uit elk psychologisch onderzoek over geluk blijkt telkens weer, dat positief denken leidt tot een groter geluksgevoel. Doe dus uw best. (kijk naar de luchtfoto uit 1985 op pagina 25, links onderin staan de molenwiekenflats. Bron: 'Want de grond behoort ons allen toe' van Hanneke Oosterhof).

© Ton van Til www.tonvantil.nl

Mollengangen gegraven in de vorm van molenwieken!

Schets voor Het Lage Land met flats in de vorm van molenwieken. De rode S-vormige markeringen duiden vermoedelijk op scholen, sportvelden en speelplekken, kleurpotlood op calque (1960); met dank aan het Nieuwe Instituut, waar het © rust.

Kind kan niet tegen zijn verlies, wat nu?

Gooit jouw kind ook het kwartetspel door de kamer, als hij niet wint?

Zelfs baby's vanaf zes maanden spelen al met elkaar door speelgoed uit te wisselen, elkaar aan te raken, te brabbelen en vooral te glimlachen.

De sociale ontwikkeling van spelgedrag kent vier fases. De eerste is toekijkend of solitair. Het kind bekijkt een ander spelend kind maar onderneemt geen enkele actie om mee te doen. Het kan ook alleen spelen zonder acht te slaan op anderen. De tweede fase is dat kinderen naast elkaar spelen met bijvoorbeeld hetzelfde materiaal, maar er wordt geen verbinding gezocht. Dit noemen we 'parallel spelen'. Kijk maar eens naar peuters in de zandbak. Ze lijken met elkaar te spelen maar als je goed kijkt, zijn ze solitair.

Ten derde, de kinderen spelen samen, maar dat gaat nog zonder een doel (een hut bouwen) of een taakverdeling (jij houdt de plank vast, ik spijker hem vast). Dat noemen we associatief. De kleuters praten volop met elkaar om te vertellen wat ze allemaal al gedaan hebben. Dat blijft dus bij wat ze zelf hebben gedaan. Ten vierde, het coöperatieve spel: de kinderen stemmen met elkaar af wat ze gaan doen, hoe ze dat doen en wie daarvoor verantwoordelijk is. Als het

etenstijd is, dan is daar een groepsproduct waar ze allemaal trots op zijn. In alle fases zijn vormen van 'niet tegen je verlies kunnen' mogelijk.

Kenmerk van het coöperatieve spel

De sociaal-psycholoog Piaget constateerde dit soort spel zo rond het zesde en zevende levensjaar. Voor kinderen worden dan ook spelregels heel belangrijk. Overtreding van die regels kan tot grote ruzie leiden. Zonder de regels (en rigide!) kun je anders niet spelen, vinden kinderen. Spelregelvorming noemt Piaget zelfs de eerste aanzet tot gewetensvorming.

Dit samenspelen leidt onherroepelijk tot competitie en dat is voor kinderen weer een nieuw leerproces. Sommige spelletjes lenen zich meer voor competitie. Een spel als knikkeren of kwartetten maakt het winnende kind zeer duidelijk zichtbaar. Dat kind heeft de meeste knikkers!

Kinderen verschillen in karakter, zodat al vroeg duidelijk kan worden dat het ene kind erg competitief is, terwijl de ander dat aanmerkelijk

minder is. "Zullen we samen gaan stoepbranden in de straat? Jij mag dan winnen." (Stoepbanden of bandje tik of stoepranden butts of bandkaaïen; hoe noemde jij dit spel uit je jeugd?)

Wat leren kinderen in hun boosheid?

In het verliezen van een spelletje leren kinderen om te gaan met teleurstelling, verdriet, boosheid, onmacht en jaloezie. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die opgroeien in een autoritair gezin, minder goed kunnen samenspelen met andere kinderen. Ook vinden ze het lastiger zich te houden aan de spelregels en de groepsafspraken. Vanaf ongeveer zes jaar gaan spelregels voor kinderen meer betekenis krijgen. Afwijken van die regels wordt dan niet meer getolereerd; discussie en zelfs ruzie kan het gevolg zijn.

Onredelijke boosheid

Als je kind onredelijk heftig reageert op het verliezen van een spel- of sportwedstrijd, dan helpt straffen absoluut niet: altijd goed gedrag belonen (complimenten geven) en slecht gedrag negeren. Als ouder ga je na de wedstrijd het gesprek aan. Rustig en inhoudelijk zeg je wat je gezien hebt: zijn tomeloze inzet, het mislukken van een perfecte voorzet van de bal, het net iets sneller zijn dan de hard rennende tegenspeler – it's all-in the game. En je hebt ook zijn boosheid gezien, je hebt zijn gescheld gehoord (niet oordelen!) en je vraagt wat hij daar zelf van vindt. Meestal zegt je kind dat hij dat gedrag ook vervelend vindt, maar het plopt telkens op als een duiveltje. Ga het voetballen bijvoorbeeld niet verbieden als hij zich niet weet te gedragen op het veld. Vraag je kind wat hij denkt hier zelf aan te kunnen doen; neem hem mee in de oplossing. Dan pas neemt je kind ook zelf verantwoordelijkheid voor zijn eigen handelen.

Alles is teveel

Sommige kinderen kunnen gewoon ook nog niet alles overzien. Er is zoveel waar dat kleine koppie aan moet denken: speellijnen waarbinnen hij moet blijven, ingewikkelde regels als buitenspel, een scheidsrechter die altijd gelijk heeft (terwijl het kind zag dat het anders was), de betere techniek bij zijn hollende vriendje, zijn eigen moeheid. Kortom: al dit soort zaken benadrukken zijn tekortkomingen op het moment dat het niet goed gaat. Het is teleurstelling op teleurstelling. En voor een kind van rond de tien jaar is het leven gewoon ruk of geweldig. De wedstrijd dus ook: een snelle blik op vader of moeder langs de lijn, thuis het verhaal aan oma en opa – als kind wil je het gewoon heel goed doen. Een wedstrijd is of gewonnen of verloren. Niets meer dan dat! Wijs dus je kind op zijn inspanningen, zijn goede acties, zijn leermomenten en dat er veel meer is dan alleen maar winnen. Om te winnen moet je weten wat een wedstrijd verliezen is.

Wat is het doel?

Kinderen kunnen onrealistisch zijn omdat het dromers zijn. Als ouder moet je het dromen stimuleren maar de verwachtingen realistisch houden. Er is nog nooit een voetbalploeg geweest die altijd alle wedstrijden heeft gewonnen. Er is nog nooit een kind geweest dat elke zaterdag weer precies dezelfde energie heeft dan de week ervoor. Als het hele leven alleen maar zonneschijn kent, dan mis je de regen en de sneeuw. Bouw samen met je kind aan een realistisch leven. Steek die duim op als je kind op het veld goed gedrag vertoont. Vraag of het waar is of hij zijn tegenstander expres een schop gaf en waarom hij dat noodzakelijk achtte. Maak duidelijk dat je er als ouder ook voor hem bent als hij verliest. Fairplay gewenst!

Weer een ambachtsman minder

Als een winkel van een ambachtsman sluit, verdwijnt niet alleen de vakkundigheid.

Pieter Dijkman is gestopt met zijn schoenreparatiewinkel aan het Jacob van Campenplein in Het Lage Land. Half juni sloot de deur. Niet dat de zeventigjarige stopt met werken, want al een aantal partijen heeft zich gemeld met de vraag of hij bij hen wil komen werken. Niet alleen moeten we het zonder zijn vakmanschap doen, maar ook zonder zijn ratelende, onstuitbare Rotterdamse humor. De winkel van de in de Frans Beckerstraat in Charlois geboren Pieter verlaat je schaterlachend. Van zijn tweede tot zijn veertiende jaar ontdekt hij de Rotterdamse humor in de Rösener Manzstraat in Rotterdam-West om daarna in Zuidwijk aan het Bornerveld 22 zijn leven verder te leven. Op eigen benen staand verhuist hij naar Bloemhof om daarna in een tijdelijke verstandsverbijstering Rotterdam te verlaten en in Spijkenisse, en vervolgens in Krimpen aan den IJssel te gaan wonen. Voorzichtig komt zijn verstand terug en hij arriveert in Nesselande. Je moet weer voorzichtig beginnen. Nu hij weer volledig bij zijn verstand is, is hij met vriendin echt terug in ons humorvolle Rotterdam en wel in ons mooie Prinsenland aan de Dirkje Goedhartstraat.

Tien ambachten, elf successen

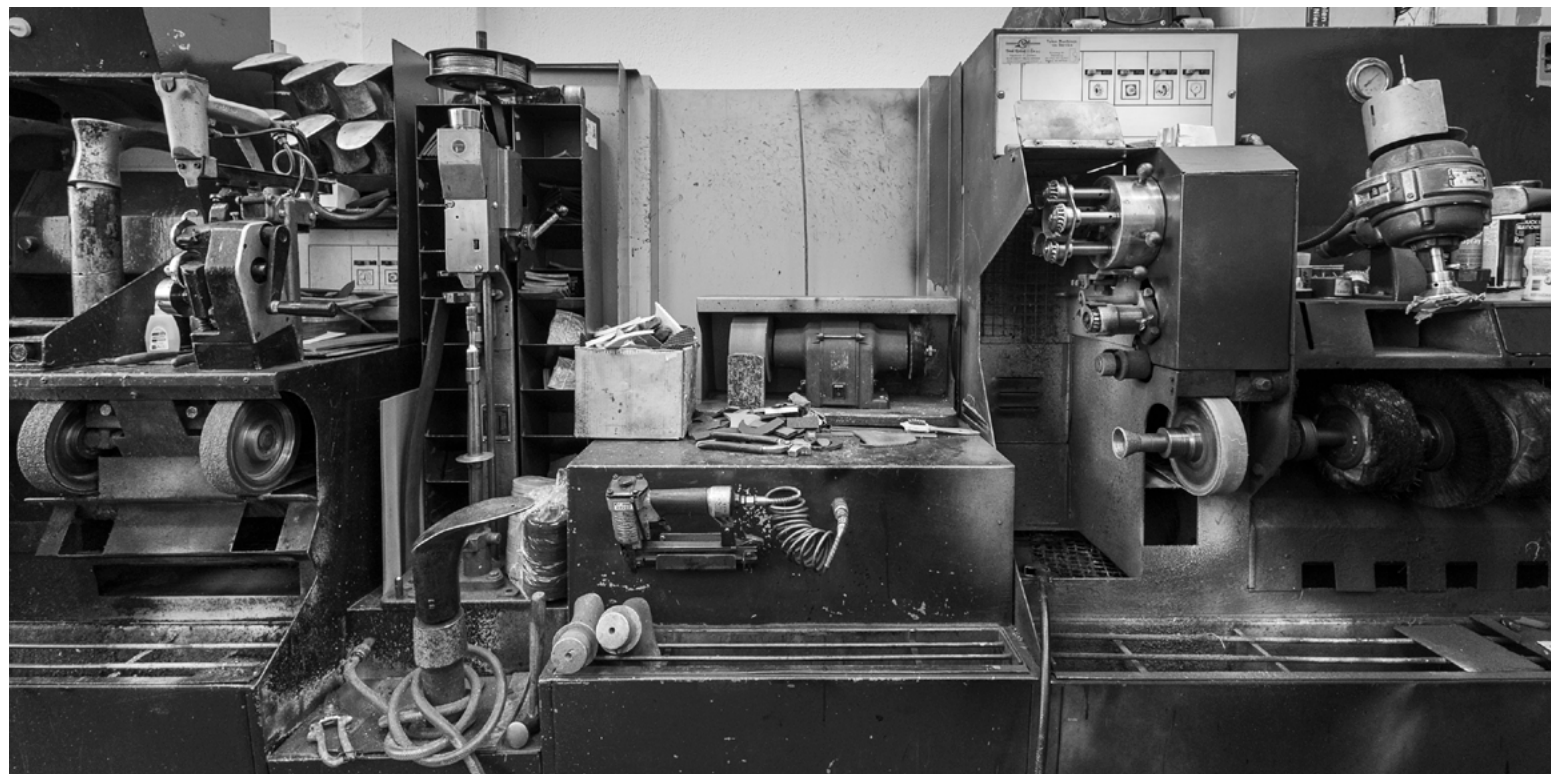
Na de mulo en de technische school wordt hij slager. Haalt zijn vakdiploma en werkt acht jaar in het vlees. Dan gaan supermarkten ook vlees verkopen en denkt Pieter dat er geen echte toekomst ligt

in een eigen slagerij. Op een verjaardagsfeestje vraagt zijn toenmalige zwager of hij bij hem in de hakkenbar van Ter Meulen wil komen werken. Niet lullen maar poetsen: schoenmakersvakdiploma behaald en een specialisatie in orthopedisch schoenwerk en reparatie. Hij werkt zo'n zeven jaar in het oude vertrouwde Ter Meulen. En spreek geen kwaad van die winkel, want dan wordt Pieter behoorlijk boos.

De lezer van RIJK denkt dat ze Pieter nu pas door dit artikel leert

Door mij lazerde Ruth Jacott niet meer van het podium

kennen, maar dat zal meestal niet zo zijn, want 38 jaar runde hij de Sleutel- en hakkenbar aan de Lijnbaan 140 naast ICI Paris. Veel beroemde of tijdelijk bekende mensen trof hij daar in het pijpenlaatje, met gevolg een wand vol foto's van inmiddels vergeten artiesten. "Voor Ruth Jacott moest ik de schoenen smaller maken, want ze was van het podium gelazerd". In de zaak aan het Jacob van Campenplein is slechts de foto van Pieter met burgemeester Aboutaleb overgebleven.

*Deze schoenmaker gaf het
Van Campenplein een
menselijk gezicht*

Uitgekocht en vergeten

Maar de Lijnbaan werd opgestuwd in de vaart der Koopgoten. Voor de pijpenla van Pieter was geen plaats meer, aangezien deze geen luxe uitstraling had. Deze Rotterdammer is goed betaald om hem te kunnen verbannen naar de twee jaar leegstaande winkel aan het Jacob van Campenplein. Vroeger was het een bruisend winkelhart met een markt, feesten en de intocht van Sinterklaas. Nu is het 's avonds pikkedonker, behalve in zijn etalage; daar branden nog lichten. Hier heeft hij met geluk 70 klanten per week, terwijl hij aan de Lijnbaan werk verrichtte voor meer dan 1100 klanten per week.

“Op deze meer dan 50 jaar oude machines (2000 kilo aan voorschuur-, pers-, spijker-, afwerkingsmachines) is zo'n 5 miljoen euro aan reparaties omgezet”. Hij vervaardigde tapschoenen, namaak Louboutins met roodleer en repareerde zo'n negen jaar de schoenen van de cast van Soldaat van Oranje. “Hé, Erik Hazelhof Roelfzema is verre familie van mij,” zei ik, en dat is het enige moment dat ik een humoristisch weerwoord van Pieter in het interview moest missen. Nu zijn sneakers in de mode en komen Shein, Temu en AliExpress de markt verpesten.

Het Jacob van Campenplein wordt in toenemende mate stil en verlaten

Klanten en een praatje

“Als een vertegenwoordiger van het Openluchtmuseum in Arnhem je vraagt om met behulp van je machines jongeren te laten zien hoe vroeger het schoenreparatieambacht werd uitgeoefend, doe je dat dan?”, vraagt een klant. “Altijd gewerkt, ook in de weekenden, het is klaar,” luidt het weerwoord. Een oude man en zijn vrouw komen binnen. De man vraagt naar de precieze sluitingsdatum. “Een dag eerder kom ik met een decreet van de burgemeester, waarin staat dat bij hoge uitzondering het jou verboden wordt te stoppen”. Pieter zal niet alleen door deze twee mensen worden gemist. Elke keer als ik in de zaak sta, zwaait hij naar voorbijgangers. Wie kent hij niet, en over iedereen heeft hij een verhaal. Het oude dametje met de rollator die continu stuk gaat; Arie, zijn oude baas uit de slagerij, die zijn schoenen nog altijd brengt en alle ontelbare klanten, die sleutels laten bijmaken. Altijd zit er wel een klant op een stoel en maakt Pieter een praatje. Met de sluiting van de winkel stoppen al deze korte of langere waardevolle gesprekjes. Het Jacob van Campenplein wordt in toenemende mate stil en verlaten, want wie zwaait en praat er nog met de langslappende mensen?

foto's: © Ton van Til www.tonvantil.nl

Bestaan er in 2050 nog schoenmakers?

Na 2010 is het schoenmakersgilde alleen maar afgenomen met als dieptepunt 2023 met 4%. Alle voorgaande jaren ligt dat getal tussen de nul en twee procent. Met een huidige ratio van één schoenmaker per 25.000 inwoners, zijn er nu ongeveer 700 schoenherstellers in het land.

Tien nieuwe schoenmakers per jaar

Door de vergrijzing sluiten veel schoenmakers hun winkeldeuren. Nieuwe aanwas is minimaal. De enige mbo-opleiding voor schoenhersteller in Nederland, de Dutch Shoe Academy in Amersfoort, biedt een tweejarige opleiding aan op niveau 2, waarbij de leerlingen één dag per week naar school gaan en ongeveer 4 dagen werken bij een schoenmaker. Helaas zijn er jaarlijks slechts ongeveer tien leerlingen, die deze opleiding volgen. In het coronajaar is de opleiding zelfs niet van start gegaan.

Plus acht schoenmakers per jaar

Ambacht Nederland, de belangenorganisatie voor ambachten, biedt ook een opleiding tot schoenhersteller aan, waarbij leerlingen voltijds (40 uur per week) bij en van een schoenmaker leren. Deze opleiding duurt anderhalf jaar en is onbezoldigd. Dit jaar zijn er slechts acht leerlingen gestart, hetgeen een druppel op de gloeiende plaat is.

Schoenenmuseum in Waalwijk

Het vak van schoenmaker heeft een slecht imago vanwege het 'laaggeschoolde' karakter, het harde werken, de lange dagen en

het niet bijzonder hoge loon. Of dat imago terecht is, laat ik hier in het midden. Om mensen te interesseren voor het vak is het nieuwe schoenenmuseum in Waalwijk wellicht een goede plek om te beginnen. Hier kan je op de eerste zondag van de maand naar het Take Care Cafe om alles te leren over je eigen lerenschoenen. In het museum krijg je nog meer verdieping.

Duurzaamheid kan niet zonder schoenmaker

Vanuit een duurzaamheidsperspectief is het verdwijnen van schoenmakers een ramp. We leven in een wegwerpcultuur, waarin kleding en schoenen goedkoop worden geproduceerd en snel worden weggegooid. Goedkope schoenen uit China worden niet gerepareerd vanwege het aankoopbedrag, hetgeen bijdraagt aan meer afval en verspilling van grondstoffen. Het behoud van het schoenmakersvak is dus ook belangrijk voor een duurzamere toekomst.

Wie repareert schoen van 2000 euro?

Er is mogelijk een lichtpuntje. Wat schaars is wordt vanzelf aantrekkelijk. Komen er binnenkort schoenen op de markt, waarbij een herstel-service is meegenomen? Bijvoorbeeld de dure sneakers van het merk Golden Goose (Taylor Swift is fan). Deze worden met de hand gemaakt in Veneto en ook met de hand toegetakeld om er oud en afgetrapt uit te zien. De prijs kan oplopen tot wel 2000 euro per paar. Voor de happy few is er in de toekomst dan een schoenonderhoudservice denkbaar.

CV-ketel bijvullen kan heel duur zijn

Wat is het probleem? Het wordt weer winter en dan ontdekken we dat de druk in de cv-ketel te laag is. Dan verbruikt je cv-ketel onnodig meer energie! Bijvullen maar. Hoe doe je dat ook alweer?

- Stap 1:** thermostaat laag zetten zodat de ketel stil valt. Wacht dertig minuten, zodat de ketel echt afgekoeld is.
- Stap 2:** koppel de vulslang aan de waterkraan en laat het water in de slang lopen. Buig het andere eind van de rubberslang om, zodat het water er niet meer uit kan lopen.
- Stap 3:** sluit de vulslang aan de ketel aan. Er zit nu bijna geen lucht meer in de slang.
- Stap 4:** draai beide kranen open en vul bij tot 2.0 bar. De druk moet altijd tussen de 1.5-2.0 bar zijn.
- Stap 5:** draai beide kranen dicht.
- Stap 6:** maak eerst de slang los van het watertappunt. Laat de slang leeglopen in een emmer.
- Stap 7:** schroef de slang los van de bijvulkraan.
- Stap 8:** schroef het beschermdopje op de (rode) kogelkraan vast
- Stap 9:** zet de thermostaat weer hoog.

Hoezo is dit heel duur?

Nee, zoals hierboven beschreven is het niet duur. Maar mensen zijn vaak lui. Als ze vaker moeten bijvullen, laten ze gewoon de slang op de twee kranen zitten. En daar kan het misgaan. De rode kraan is namelijk een kogelkraan. Die kan een hoge druk tegenhouden. Maar als hij per ongeluk niet helemaal dicht is gedraaid, dan laat hij water in de slang lopen. Maar dat zie je niet want je bent al naar beneden gelopen. De druk is zo hoog, dat langzaam de rubberslang zich als een ballon vult met water. Tot de slang knapt en het water meters over je zolder spuit.

Enorme lekkage

Iedereen is verzekerd toch? Maar de verzekering vergoedt niets als uitkomt dat je de vulslang op een van de twee of allebei de kranen hebt laten zitten. Dus: niet lui zijn, altijd de vulslang netjes verwijderen (foto 1) en de (rode) kogelkraan met beschermdopje beveiligen (foto 2).

RIJK AAN • TECHNIEK

Word een nog leukere opa of oma of vader of moeder!

Kinderen en kleuters vinden spelletjes spelen het leukste dat er is. Hier weer vier ‘gieren van het lachen spelletjes’, die niets kosten.

Spel 9:

De zon schijnt, dus naar buiten. Pak een kurk en zet die rechtop op een stoeptegels. Leg daarop horizontaal een euro munt. Trek een krijtstreep op flinke gooiafstand van de kurk. Om de beurt mag iemand gooien met een kiezelsteentje. Raakt die de kurk en valt de euro eraf, dan is die voor de gooier. Opa en Oma moeten wel diepe zakken hebben als kleinkind een goeie gooier is, of trek de streep even wat verder!

Spel 10:

Pak een A4tje en potlood. Teken nu een eend of een zwaan zonder dat je het potlood van het papier haalt. Dus eigenlijk in één lijn.

Spel 11

Hier moet je wel een erfenis voor hebben gekregen van een oud-tante of zo. Pak een goed glimmende zilveren eetlepel. Houd de bolle kant voor je gezicht en je ziet jezelf rechtop staan. Niks aan de hand. Maar nu draai je de lepel om. Kijk in de holle kant.....op z'n kop! Wauw! (google even holle en bolle spiegel)

Spel 12:

Oud padvinderspel: neem citroensap en schrijf daarmee op papier het verborgen code- of wachtwoord (of een hele brief). Laten drogen. Weer lezen: leg op de verwarming of haal er even de strijkbout over.

Laat ons weten hoeveel plezier het gaf. Je mag met een foto in de krant! rijkaanalles@hotmail.com
In het volgende nummer weer nieuwe spelletjes!
Vorige 8 spelletjes zoeken? Kijk op www.rikroelfzema.nl en klik op ‘Het (kwartaal) tijdschrift RIJK’

Na de dood van de Rotterdamse Leni Boekhout

Drie is een magisch getal. In nummer 1 van deze krant berichtten we over Leni Boekhout (92 jaar), die uit haar witte boerderijtje moest. In nummer 2 schreven we zes maanden later over haar dood. Loes de Bruin had nog een handtekeningenactie voor haar opgezet in een poging de ‘uithuiszetting’ te voorkomen. Vandaag, vijf juli, heeft Loes aan wethouder Hans Simons als een laatste erbetoon aan Leni het boek met alle handtekeningen aangeboden.

RIJK AAN • SPIRITUALITEIT

Soms krijgt hij koffie of een colaatje aangeboden

Elke dag zijn er werklui bezig iets aan te leggen of te repareren. Meestal ervaren andere mensen daar hinder van, bijvoorbeeld doordat de weg afgesloten is. Niet veel mensen bedanken de werklui voor hun werkzaamheden. Dat komt doordat veel mensen (on)bewust neerkijken op de klus die geklaard moet worden. In de sociologie hebben ze daar een prachtig meetinstrument voor: de beroepsprestatieladder.

Hoog op die ladder staan beroepen als rechter, advocaat, chirurg, burgemeester of hoogleraar. Het verdiende salaris is eveneens ver bovengemiddeld. Onderaan staat bijna jaarlijks de vuilnisman. Maar wat zou er gebeuren als deze werklui met de beroepen die heel laag op de beroepsprestatieladder staan, massaal het werk zouden neerleggen? En ze vragen dan niet om salarisverhoging maar enkel en alleen om waardering. Niks meer dan dat!

In nummer 3 van deze krant een kort verslag. De cirkel is rond. Emoties als woede en verdriet veranderen langzaam in berusting. Hans Simons sprak 45 minuten met ons. Loes vroeg wederom aandacht voor de menselijke maat. De wethouder beaamde dat, maar was ook gebonden aan de besluiten die in eerdere periodes zijn genomen. Immers, zo'n kleine 20 jaar geleden is besloten het meeste vastgoed dat in bezit is van de gemeente, te verkopen. Huurovereenkomsten werden toen omgezet in tijdelijke pachtovereenkomsten. Iedereen wist: “eens moet ik hier weg”. Dat ‘eens’ is wel erg lang geworden. Goed bestuur kenmerkt zich door de afwezigheid van wil-lekeur. Als Leni als enige daar had mogen blijven wonen, dan zouden anderen zich achtergesteld hebben gevoeld. Komt bij, de afweging van het persoonlijk belang en het algemeen belang. Tevens was de rechterlijke uitspraak, die Leni ondertekend had, uitgangspunt. Besturen is laveren. Hans Simons komt uit de scheepvaart en weet als geen ander te laveren. Zowel Loes als ik hebben het lange gesprek als positief ervaren. ‘Er zat een bepaalde zachtheid in het gesprek’, vatte Loes de Bruin samen. Een juiste samenvatting.

We zoomen in op werkmens X, die alle gaten in de bestrating dichtmaakt. Hij is verantwoordelijk voor de wijk ‘s Gravenland. In deze wijk klagen mensen niet veel en hij is blij als er één klacht per week is. Maar hij moet soms voor een spoedklus ook naar de wijken Ommoord, Prinsenland en Het Lage Land. Dat zijn de wijken waar minimaal zo'n zeven (soms wel 15) klachten per week over de bestrating binnenkomen bij de gemeente. En dan wordt mijnheer X ingeschakeld. Hij moet dan het acute gevaar oplossen. Bij een sinkhole, een zinkgat of een plotseling diep gat in het wegdek, mag hij alleen de boel veilig stellen. Een aannemer, aangewezen door de gemeente, krijgt dan de opdracht om de riolering op die plek te repareren en daarna het gat op te vullen met zand en de bestrating weer berijdbaar en beloopbaar te maken.

We zoomen in op werkmens Y, die de kapotte rioleringen repareert. Hij en zijn collega's mogen met hun werkauto overal parkeren en dat levert vaak agressie op van omstanders. Het hoge grondwater in onze wijken maakt werken op vier meter diepte erg lastig. Ze steken een soort pennen in de grond en die zuigen dan het grondwater weg, zodat ze droog kunnen werken aan de rioleringsbuizen en de gemalen. Laten we afspreken dat we op mijnheer X en mijnheer Y niet meer boos worden of tegen hen gaan schelden wanneer zij ons verplichten om te rijden. Zij repareren dat wat wij allemaal vanzelfsprekend vinden functioneren. Sterker nog, laten we hen groeten en bedanken voor hun werkzaamheden.

Een oude dorpsbegraafplaats in prinselijk land

Wie vanuit de wijk Prinsenland naar de groene randen van de begraafplaats Oud-Kralingen kijkt, zou niet vermoeden dat daarachter een rijke geschiedenis schuilgaat. Een geschiedenis met een ooit bloeiend dorpshart.

Prins Alexanderpolder ligt op wat tot in de late middeleeuwen nog een woest en grotendeels onontgonnen veenland is. In de dertiende eeuw is het slot Honingen, bij de huidige Hoflaan in Kralingen, gebouwd en dat is aanvankelijk de enige bewoonde plek. In de eeuwen daarna ontstaat lintbebouwing langs de IJssel en vormt zich daar een bewoonde kern die als ‘Cralingheroort’ op kaarten wordt genoemd.

Een heel dorp verhuist

Pas aan het begin van de zestiende eeuw, rond 1530, is er sprake van een meer landinwaarts gelegen dorp. Het ligt aan de Veenweg, een toepasselijke naam gezien de uitgestrekte veengronden rondom het dorp. Het veen zal echter geleidelijk aan verdwijnen en ervoor in de plaats komen.... plassen. Door turfwinning komt het hele veengebied aan de noordoostkant van Rotterdam steeds meer in een aaneengesloten plassengebied, vergelijkbaar met bijvoorbeeld de nog bestaande Loosdrechtse Plassen.

Het dorp raakt ingeklemd tussen deze plassen en er is rond 1800 nauwelijks nog brood te verdienen voor de dorpsbewoners. Voor de veenaafgravingen wonen er rond 1750 nog 2500 mensen in Kralingen en staan er zo'n 400 woningen. Het aantal bewoners neemt daarna snel af. Bij de viersprong Oudedijk-Hoflaan-Kortekade-'s Gravenweg ontstaat in een nieuwe dorpskern en rond 1840 is het oude dorp verlaten en al grotendeels gesloopt. In 1844 wordt de oude kerk als laatste gesloopt, de nieuwe kerk aan de Hoflaan is dan al twee jaar in gebruik. Kralingen is verhuisd.

Oud-Kralingen blijft een begraafplaats

Waarom zien we dan tegenwoordig nog steeds die oude begraafplaats liggen in Prinsenland? Het antwoord is: de begraafplaats van het oude dorp is altijd blijven bestaan. De begraafplaats Oud-Kralingen blijft in beheer van de Nederlands Hervormde Gemeente. In 1870 krijgt de begraafplaats ook de status van gemeentelijke begraafplaats, sinds 1827 zijn gemeenten namelijk landelijk verplicht om een eigen begraafplaats te hebben en dat geldt ook voor het dan nog zelfstandige Kralingen. In 1875 wordt de begraafplaats opnieuw ingericht naar een ontwerp in Engelse landschapsstijl van architect W.C. Coepijn.

Oud-Kralingen houdt tot het midden van de jaren zestig in de afgelopen eeuw een landelijke uitstraling en ligt midden in een groen gebied. Dat verandert door de bouw van Prins Alexanderpolder. In de jaren zestig ontstaan de eerste woonblokken van die nieuwe wijk. Oud-Kralingen raakt langzaam maar zeker ingesloten. De begraafplaats ligt nog wel in een parkachtige groenstrook tussen de Prinsenlaan en de Hattasingel. Wie een bezoek brengt aan de begraafplaats, vindt er aan de noordkant een perk met platliggende stenen, in een rechthoekige vorm. Die stenen liggen op de ondergrondse fundamenteën van die oude, in 1844 gesloopte dorpskerk. Het is het allerlaatste restant van wat ooit een bloeiende agrarische gemeenschap was.

Het dorp Kralingen mag dan van haar oorsprong zijn verdwenen, maar de plek is door de begraafplaats nog altijd herkenbaar. Vanuit de groene randen van die begraafplaats keken de dorpsbewoners ooit uit op uitgestrekte veenpolders. Dat uitzicht zou nu een woonwijk zijn. De veengrond uit de middeleeuwen is Prinsenland geworden. (Dank aan het Stadsarchief Rotterdam voor de 4 illustraties).

Kaart van de kleine Plassen, Hoogheemraadschap van Schieland (1865)

Luchtfoto van de begraafplaats en een deel van Prinsenland, 1983

Luchtfoto van de begraafplaats en een deel van Prinsenland, 1985

Bronnen 'De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van veenmoeras tot polderstad.' (W Books, 2013) 'Het Kralingse Bos. Portret van een boschpark.' (verschijnt in september 2024)

“Goed dat jullie dit doen, jammer dat het nodig is”

Je kent ze wel, de verzuurde buurtbewoners. Altijd klagen, altijd roepen dat de gemeente niet zijn werk doet, altijd wijzen naar een ander. Zij treffen nooit blaam en zij doen niets. Wat schrijf ik nou, 'zij doen niets'? Juist, dat is nou net niet het geval met de buurtbewoners rond het Marinus Batenburgplein.

Achter de hoogbouw (bijnaam 'het schip') aan de Jac Dutihlweg staan vuilcontainers, waar bewoners hun afvalzakken in kunnen droppen. Helaas bellen sommige niet voor het grofvuil, waardoor er regelmatig van alles naast de containers staat. Stoelen, kasten, ijskasten, tafels, matrassen - hele huisinrichtingen. En de wind doet zijn werk. De overburen van de containers bellen keer op keer de gemeente om te melden dat het weer raak is. De gemeente komt het ophalen en alles is weer schoon, maar dat duurt nooit lang.

Deze buurtbewoners merkten dat het geklaag hun humeur negatief beïnvloedde. Dus besloten zij actie te ondernemen. Met allerlei plannen gingen zij naar de gemeente. Kort gezegd: sommige plannen konden niet wegens privacy etc. Maar er ontstond een interessant gesprek met de wijkregisseur over wat voor hulpmiddelen de gemeente aan buurtbewoners kan geven. Zo gezegd, zo gedaan. Ze hebben twee ploegen schoonmakers gevormd en die gaan met afvalzakken en knijpstokken de buurt in. Eén keer per maand gaan vier of vijf bewoners, gezellig kletsend, rond het appartementencomplex de boel opruimen. Zestig minuten en klaar! Toen ik hiervan hoorde, dacht ik: dit moet in de RIJK. Is het dan wereldnieuws? Nee, maar het is wel je verantwoordelijkheid nemen. Het is je humeur ombuigen van klagen naar actie en samen lachend

de buurt door. En lees de titel: complimenten ontvangen van anderen voor hun inzet. Ik houd van deze positieve mensen. En weet je wat nu zo leuk is? Een andere buurtbewoner schreef over nummer 1 van de RIJK dat het zo'n leuk wijkmagazine is en dat iedereen het zou moeten lezen. Het bezorgteam mag nu de 'nee-nee-stickers' negeren en de RIJK ging voor de tweede keer bij iedereen in het appartementencomplex in de bus. Leuke mensen.

RIJK AAN • OPTIMISME

Rotterdam neemt de benen

Acht super-leuke wandelingen door Rotjeknor.

Trendy Rotterdam (13 km) met als hoogtepunt het Merwede-Vierhavengebied. Wanneer je van metrostation Blaak loopt naar metrostation Maashaven, bewandel je de herleefde havens met als hoogtepunt een kopje koffie of een drankje op het schip de Rotterdam. Voor de geschiedenis liefhebbers is 'Herinneringen aan de oorlog' een prachtige stap naar bekende of minder bekende plekken. Hoogtepunt is het verborgen park Schoonoord met de grafsteen van David Mees.

Een erg lange tippel van 16 km voert je naar 'Groen en waterrijk Noord', maar hier zijn de meeste hoogtepunten te vinden. Wie heeft ooit de kasteelruïne van Huis ten Berghe gezien, die in 1426 werd vernietigd door de Hoekse legers van Jacoba van Beieren in Hillegersberg? En ken je het Boterdorpse Verlaat uit 1740?

Nou, hoogtepunten zijn natuurlijk het meest te vinden in de wandeling 'Architectuur iconen'.

Wat ook een erg leuke is, als je van lezen en poëzie houdt: 'Teksten in de stad'. 12 km lopend teksten lezen op gebouwen, tuinheden en stoeptegels. En noorderlingen, loop eens óver Zuid en niet náár Zuid: start de 11 km op station Rotterdam Zuid.

Rotterdam acht keer anders
Gerard Goudriaan
Uitg: Gegarandeerd Onregelmatig
Isbn: 9789078641964
€ 17,95

Er moet meer WIJK in de RIJK

We zoeken wijkbewoners die willen vertellen over de drie wijken en wij interviewen je dan. Maar je mag ook zelf een pagina schrijven. Meld je aan!! Mail naar: rijkaanalles@hotmail.com

RIJK AAN • HELPENDE HANDJES GEVRAAGD

Poppodium Zjaak wordt niet genoemd

Waanzinnig boek over Rotterdamse muziekscene

Super anekdotes hebben de schrijvers van het boek ‘Rotterdam laat van je horen’ opgeschreven. Dit is een serieuze aanvulling op de Nederlandse en vooral Rotterdamse popgeschiedenis. Wie kent de danstenten KaaSee aan de Gordelweg of het Berenei aan de Doklaan? Wie durft te schrijven dat beroemde bands Rotterdam aandeden om na hun concert direct af te reizen naar Amsterdam? Calimero waren we, en dit boek maakt ons met terugwerkende kracht trots op de stad. Weg met die eierdop op ons hoofd. Heeft er nog iemand foto’s van de totaal mislukte Hippy Happy Beurs in 1967 in Ahoy? Ken je die mop van die tienduizenden hippies? Juist ze kwamen er niet naartoe. Maar wel Jimi Hendrix! Zijn enige concert in Nederland ooit. Daarna kon het ook niet meer voor een tweede keer, want toen had hij zich aangesloten bij de Club van 27. En dat enige concert van Jimi was bijna niet doorgaan, omdat hij lekker lag te krikken met een groupie ergens in Rotterdam. Mijn god, de LaHoBloBloe-beurs, dit verzin je niet.

Zjaak: door deze deuren zijn veel muzikliefhebbers binnengekomen

Serieus

De Rockdoc is een huisarts die natuurlijk gewoon lekker gratis bij alle megaconcerten wilde zijn, maar allerlei rockgoden en godinnen moest helpen met acute knieblessures, verdwenen stemmen of ladingen acute diarree. Het verhaal over de undercoveragenten bij het Holland Pop Festival in het Kralingse Bos, die zelf mee moesten blowen om niet op te vallen. Goddank waren er agenten met erg lang haar en zij zijn de voorhoede geworden voor het hele gedoogbeleid van de Nederlandse overheid. Echt waar, daar in het bos met heel veel hasj verkopende gasten zittend op een kleedje. Ze hadden zelfs een hele straat gemaakt voor deze op hun kleedjes zwevende figuren, zoveel dealers waren er. De vechtende punkers uit Engeland die door de politie naar Enschede werden gebracht. Waarom

daarheen ? Als ze weer in Rotterdam terug zouden zijn, dan was het festival afgelopen!

Ken je die mop van die 10.000 hippies?

Dit verzin je niet

Waar zijn de foto’s van het Pandora’s Music Box-festival in 1985? Stuur ze naar RIJK en we gaan er hele pagina’s mee vullen! STU-REN!!!! Was je daar net naar binnengekomen, dan botste je op een echte kudde levende schapen! Er waren groepjes Japanse toeristen met een tourgids door de zaal en gangen. Er waren groepjes klaverjassende bejaarden. In een aquarium zwommen zeemeerminnen die je over de rand drankjes aanboden. En tussendoor traden o.a. Nick Cave, Sonic Youth en Echo & the Bunnymen op. Als dj draaide ik in Nijmegen al hun platen, niet wetend dat in Rotterdam het Totaal Theater geboren werd! Veel journalisten werden voor een voorvertoning en bekendmaking van de programmering uitgenodigd op VliegVeld Zestienhoven. Vandaar gingen ze per BUS naar een hotel in Antwerpen. Aldaar werd vanuit het zwembad de programmering aan de journalisten voorgelezen. En lees ook nog over de nieuwe drug Pickstacy, die tot op de dag van vandaag nog niemand heeft mogen gebruiken. Zo zonde!

Volgend nummer RIJK: uniek materiaal!

In het volgende nummer komen we met een uniek verhaal en foto’s over het Pandora’s Music Box festival en Ein Abend in Wien. Heb jij herinneringen en fotomateriaal, laat het ons weten!

Poppodium Zjaak

Helaas reppen de schrijvers niet over een klein en mooi poppodium in Prinsenland: het oude buurtcentrum ZJAAK. In de grote zaal hebben vaak bands gespeeld. We zijn opzoek naar foto’s en namen van deze bands. In de kleine zaal is voor een aantal jaren een ouderen disco georganiseerd met jaren 80-90 muziek. Een wisselend groepje van zo’n 40 tot 60 mensen dansten een keer per maand de sterren van de hemel. Goeie tijden maar waar zijn de foto’s en de verhalen? Schrijven of appen rijkaanalles@hotmail.com of 06-48143064.

Rotterdam laat je horen! Gideon Karting & Micha Zaat
Uitgeverij Outliner Books - 175 pagina's; € 19,95

Het Berenei 2024

Zjaak 2024 podiumzaal

Waarom zou je hoge hakken dragen?

Vroeger liepen juist mannen op hoge hakken, maar vrouwen namen dat alleenrecht over.

Sommige mannen haten high heels. Koning Charles verbood zijn Diana op hoge hakken te lopen. De actrice Nicole Kidman verklaarde na haar scheiding van Tom Cruise dat ze eindelijk weer hoge hakken kon dragen. Mannen kunnen het slecht verdragen als ze kleiner zijn dan hun partner. Überhaupt kunnen ze slecht verdragen dat ze niet lang zijn. Prince droeg vaak hakken om langer te lijken en de Franse president Nicola Sarkozy ging vaak op een koffertje staan als hij samen met iemand werd geïnterviewd. 'De kleine korporaal', werd Napoleon genoemd dus verbood hij zijn vrouw Josephine hoge hakken te dragen. De eerste functie van de hoge hak is dus gelijk duidelijk: om langer te lijken!

Macht is een hoge schoen

Lang zijn heeft veel met macht te maken. In de psychologie heet dat 'Het Kleine Man Syndroom' of ook wel 'Het Napoleon Complex'. [1] Kleine mannen compenseren dat door agressiever gedrag en overdreven geldingsdrang te tonen. In de oudheid betekende het dragen van schoenen dat je heerser was over de blootvoets lopende slaven en werkenden. Later werden er houten klossen onder de schoen aangebracht om vrij te zijn van de modder op straat en ter onderscheiding van hen die moesten werken. Aan het hof van de Franse koning Lodewijk de XIV mocht

niemand boven hem uitsteken. De houten schoen met een hak variërend tussen de 8 en 15 cm werd mode. Bij zijn latere opvolger koning Lodewijk de XVI werden de houten hakken nog extremer. Ze werden zo hoog dat je niet meer zonder hulp kon wandelen of traplopen. Zonder wandelstok ging men niet naar buiten. Lady GaGa avant la lettre, kun je zeggen. Dat de hak hoger werd, was ook noodzakelijk omdat de rokken steeds wijder en langer werden. Hoe meer stof, hoe meer rijkdom je uitstraalde. Die dure stoffen en sokken moesten beschermd worden tegen modder en andere viezigheid.

Prostitutie en schoenen

In de late middeleeuwen, en vooral in modestad Florence, ontstonden de chopines, ook wel zoccoli genoemd. Dat waren houten plateauschoenen van vaak 60 cm hoog. Vrouwen wankelden op straat en dreigden te vallen, dus zonder begeleiding konden zijn niet over straat. Een stok was altijd noodzakelijk. Interessant was dat de kerk zelfs voorstander was van het dragen van deze extreem hoge hakken. Het voorkwam dat vrouwen affaires buiten de deur zouden krijgen en al het andere liederlijke gedrag, zoals dansen, was onmogelijk. Letterlijk opvallen in lengte boven de massa was het devies. Dat werd al snel overgenomen door de prostituees in de grote steden van Europa. Zij droegen extreem hoge chopines om goed zichtbaar te zijn voor de klanten, wanneer zij in donkere portieken stonden te wachten.

Mannen verbieden vrouwen om hoge hakken te dragen

Erotische mannenschoen

De grappigste schoen uit de geschiedenis is de middeleeuwse poulaine (oud Frans: 'uit Polen afkomstig'). Ze ontstonden uit de mannenslof met een punt. En gaande de modeontwikkeling werden de punten van deze sloffen steeds langer en spitsier om uiteindelijk zo lang te worden dat ze naar boven krulden. Hoe meer status je had, hoe langer de punt werd. En deze schoen had een onverholten seksuele betekenis. Sommigen waren aan het uiteinde vleeskleurig, waardoor het de associatie met een penis opriep. Sommige hadden belletjes aan de punt om aan te geven dat de eigenaar zin hadden om lekker te rollebollen. Soms waren de punten zo lang dat er een ketting aan bevestigd werd, die verbonden was met de knie. Zo kon

de man met de puntschoen niet voorover vallen. De kerk probeerde deze modeschoen te verbieden en gaf het dragen van de schoen zelfs de schuld van de pest in 1347. In de volksmond is het gezegde 'hoe langer de schoen van de man, hoe langer zijn penis' tot op de dag van vandaag gangbaar.

Mode is altijd tegenstrijdig

In het jaar 2024 zien we in het straatbeeld eigenlijk alleen maar sneakers in alle prijsklassen. De hoge hak is verdreven naar een verdwaald feestje of trouwerij. De emancipatie van de vrouw kenmerkt zich vooral door zelfstandigheid en het niet meer ten dienste staan van de mannelijke begeerte. Dit is niet veel anders dan tijdens de Franse Revolutie (1789-1799). Mensen zijn gelijk en dus zijn schoenen met hakken, die de status van je weerspiegelen, uit de gratie. De platte hak wordt zo mode. Ook tijdens de Eerste Wereldoorlog, als vrouwen massaal in de fabrieken gaan werken omdat de mannen zich ergens op de talrijke slagvelden bevinden, is comfort van een schoen uitgangspunt. Platte hakken zijn dus noodzakelijk. De roaring twenties zijn ook de jaren van de bevrijding van de vrouw. Er komen lossere kledingvoorschriften en daarmee gepaardgaand een lager hakje. De Charleston (1923) kan je alleen dansen in een stevige schoen, op de bal van je voet en dus met een laag hakje. Tijdens de economische depressie in de jaren dertig van de vorige eeuw, zijn de schoenen simpel en functioneel en dus ook met een lage hak.

Filmster Julia Roberts loopt op hoerenlaarzen

Hoge hakken zijn sexy

In alle tussenliggende tijdperiodes van bovengenoemde jaren voerden hoge hakken de boventoon in de mode. In de Victoriaanse tijd, waarin het vrouwenbeen altijd streng bedekt moest zijn, ontstonden mogelijk de eerste gevoelens van fetisjisme voor zowel de lange leren laars als ook het korset. Vrouwen droegen hoepelrokken en die konden dusdanig schommelen dat de kans op een blote enkel aanwezig was. Zij bedekten hun been vaak door middel van een lange leren laars. Vandaar de (moderne) fixatie op hoge laarzen. Hoe hoger de laars, hoe twijfelachtiger de goede reputatie van de vrouw werd. Niet voor niets heetten de hoge leren laars 'hoerenlaarzen'. In de film Pretty Woman uit 1990 neemt de rijke zakenman (Richard Gere) het hoertje Vivian (Julia Roberts) mee naar zijn hotelkamer. Langzaam transformeert Vivian in een respectabele vrouw en haar hoge laarzen verdwijnen uit beeld. Overigens bleek uit een onderzoek dat 46% van de mannen aan hun partner had gevraagd hun schoenen met hoge hakken aan te houden in bed. Blijkbaar waren ze onweerstaanbaar en erotiserend.

De absolute doorbraak van de hoge hak kwam na de oorlogsjaren, in de jaren vijftig van de vorige eeuw. De geëmancipeerde vrouw moest uit de fabrieken terug naar de huiselijke omgeving. De nadruk kwam weer te liggen op het vrouw-zijn.

Geen man meer op hakken

In de twintigste eeuw kregen vrouwen definitief het alleenrecht op het dragen van hakken. Uitsluitend in de dragscene of in de duistere fetisjclubs konden mannen nog op hakken lopen. De hoge hak was juist in de 16de eeuw uitgevonden voor de man. De hoge hak had een militaire status, aangezien je in de stijgbeugel je schoen beter kon vastzetten. Tevens lijkt je langer en gaan de beenspieren uitsteken. Aan allerlei adellijke hoven droegen de machthebbers schoenen met hakken.

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde Christian Dior het vrouwbeeld. De 'New Look' (1947) kenmerkte zich door het accent op de vrouwentaille te leggen met een strak bovenlijf en wijd uitlopende jurken en rokken. Daar hoorde een uiterst elegante hoge hak bij; ontwerper Rogier Vivier ontwierp de eerste stilettohak. Deze kon alleen nog in hout worden uitgevoerd en was dus erg kwetsbaar en nog grof van omvang. In juli 1952 beschreef de Amerikaanse Vogue de schoenen van Vivier voor het eerst als 'stilettoheel'.

Architectuur, kunst en hakken

In de jaren 1950-1955, met de industriële vooruitgang, kwam de doorbraak van de hoge, smalle hak. Dit tijdperk werd gekenmerkt door dunne lijnen in de kunst. De filoforme (draadvormige) beelden van Alberto Giacometti of het beeld van Naum Gabo, dat in 1957 voor de nieuw gebouwde Bijenkorf aan de Coolingsingel in Rotterdam werd geplaatst, leken hun dunne, lange en fragiele vormen afgekeken te hebben van het futuristisch ogende beeld 'The Skylon' in Londen, dat symbool stond voor het Britain Festival in 1951. Ook de Eiffeltoren in Parijs symboliseerde de wens en mogelijkheid om een dunne, naaldvormige hoge hak te maken. Niet voor niets stond

in de Vogue van 15 september 1957 een advertentie voor schoenen met de Eiffeltoren op de achtergrond. In zijn herfst/winter collectie uit 2000-2001 ontwierp Jean Paul Gaultier zijn ‘Eiffeltower Pump’. De schoenontwerper Andre Perugia, die werkte in de vliegtuigindustrie, was een van de eerste ontwerpers die een stalen legering in de kern van de hak van een pump construeerde. Hierdoor kon de hak hoger worden zonder af te breken. Zo werden de Eiffeltoren en het Art-Deco gebouw de Chrysler Building in New York inspiratiebronnen voor de stilettohak. De contouren van de pumps van Miu Miu lijken een kopie van de Chrysler Building.

Lopen op hakken

Wat is dan de aantrekkingskracht van het lopen op hakken? Allereerst verleng je jezelf en lijken je benen dunner en langer. Ten tweede wordt de voet door de hak opgetild, waardoor de optische illusie ontstaat dat je voet kleiner is. De kleine vrouwenvoet is door de eeuwen heen een aantrekkelijk erotisch gegeven, met als gruwelijke uitingsvorm de ingezwachtelde Chinese kindervoetjes, een gebruik dat pas in 1911 verboden werd! In het sprookje Cinderella van de gebroeders Grimm snijden de stiefzussen hun teen af om in het kleine schoentje te passen. Ten derde worden door een feitelijk ongezonde houding je billen naar achter geduwd en je borsten juist vooruit. Ten vierde ontstaat door het lopen de voor mannen zeer erotische wiebel van de heupen en de billen, zoals de meest memorabele Marilyn Monroe stiletto-wiebel in de film Some Like It Hot uit 1959.

Wat heeft de Parijse Eiffeltoren te maken met hoge hakken?

Ten vijfde kunnen de schoenen nog meer geërotiseerd worden door naast de hak een teendecolleté aan te brengen (de toe cleavage of peeptoes), inhoudende dat de neus van de schoen open is. Ten zesde speelt hier nog een sterk seksistisch argument mee. De vrouw die op high heels loopt is kwetsbaar en kan niet ontsnappen aangezien wegrennen nauwelijks mogelijk is. Ze is dus makkelijk te vangen in de mannelijke blik. Sociologisch gezien is er een zevende punt, namelijk de balans tussen elegantie en vulgariteit. Dat laatste uit zich dan in de hoogte van de hak, want speciaal de exceptionele hoogte ervan maakt de dame in de schoen goedkoop en hoerig. Ten achtste kunnen sinds het jaar 2000 hoge hakken van bepaalde schoenmerken statusverhogend zijn. Kopen van Blahniks, Louboutins of Jimmy Choos is immers niet voor iedereen weggelegd.

Rode schoenen

In de psychologie staat rood voor passie en strijd. Rood staat ook voor energie, vastbeslotenheid en kracht. Romeinse senatoren droegen rode kleding in de klassieke oudheid. De kleur rood was in de 16de en 17de eeuw voorbehouden aan de machthebbers. Ze staat voor macht, rijkdom en autoriteit. De Engelse koningen Edward IV en Henry VIII zijn met rode schoenen begraven. Zelfs de paus draagt rode schoenen en rode mantels als symbool voor het martelaarschap. In de late 18de eeuw werden slippers van rood Turks leer mode, een informele schoen voor mensen met geld. Die periode wordt ook het Romantisch Oriëntalisme genoemd. Niet vreemd dus dat schoenen van Louboutin een rode zool hebben als merkteken dat zelfs auteursrechtelijk is beschermd. De seksuele betekenis van de kleur rood vinden we terug in de natuur. Bij veel soorten vrouwtjesapen kleurt het achterwerk door sterke door-

bloeding rood wanneer zij vruchtbaar zijn. Zo worden de vrouwtjes onweerstaanbaar. (Over de kleur rood schreef ik eerder in de Prinsenlandkrant: <https://www.rikroelfzema.nl/wp-content/uploads/2019/11/019-2016-12-kleur-rood.pdf>)

Sprookjes over rode schoenen

De gebroeders Grimm, Jacob en Wilhelm, schrijven over het einde van Sneeuwwitje, waar de boze stiefmoeder danst in dieprode ijzeren schoenen. Mogelijk heeft Hans Christiaan Andersen dit sprookje gehoord van zijn Deense oma. Hij schreef in 1845 het beroemde verhaal ‘Rode Schoentjes’. Het is een wreed en sadistisch verhaal over het arme en mooie meisje Karen. Zij krijgt rode schoentjes op de dag dat haar moeder begraven wordt. Als weeskind wordt ze geadopteerd door een rijke dame, die haar rode schoentjes verbrandt. Later krijgt ze nieuwe rode schoentjes voor haar confirmatie, haar opname in de kerk. Een langslopende soldaat noemt de schoenen ‘dancing shoes’. En Karen danst op de schoentjes dat het een lust is en denkt eigenlijk niet meer aan haar opname in de kerk. Een engel straft haar, zodat ze moet dansen tot haar dood, want de schoenen kunnen niet meer uit. Maar er is iemand die medelijden met haar heeft en haar voeten afhakt zodat ze niet meer hoeft te dansen.

Een rode laars met een butt plug als hak

Wat betekent het sprookje?

Feitelijk is dit sprookje erg autobiografisch voor Andersen. Zijn tante bezat een bordeel en zijn moeder was een zeer angstige en gelovige vrouw. Zijn vader was juist een kritische man m.b.t. het geloof. Het sprookje staat voor een spiritueel conflict van Andersen, namelijk de keuze tussen de magie en het geloof. Uit de dagboeken van Andersen weten we dat hij moeite had met seksualiteit. De schoenen staan hier voor de tomeloze lust en het afhakken van de voeten staat voor de castratie, het stoppen van de lust. Van dragers van rode schoenen wordt gezegd dat ze zelfverzekerd

rikroelfzema@gmail.com www.rikroelfzema.nl
(‘Over mijn publicaties’)

Noot:

[1]: Recent onderzoek toont aan dat Napoleon helemaal niet klein was (1.70m). De Britten maakten een rekenfout en gebruikten opzettelijk de verkeerde lengte (1.57m) in hun propaganda tegen Napoleon.

Dit artikel is gebaseerd op de volgende bronnen:
Michael Andritzky – z.b. Schuhe (eine Kulturgeschichte der Fussbekleidung) (1998); Summer Brennan – High Heel (2019); Caroline Cox – Stiletto (2004); Evy Gauyaert – Shoe Addict (2010); Colin McDowell – Shoes (fashion and fantasy)(1989); Linda O’Keeffe – Schoenen (1997); Stephanie Pedersen – Het Schoenen Boekje (2006); Helen Persson – Shoes (pleasure and pain)(2015); Giorgio Riello & Peter McNeil – Shoes (a history from sandals to sneakers (2006); Lisa Small – Killerheels (the art of the high-heeled shoe)(2014); Mary Trasko – Heavenly Soles (extraordinary Twentieth-century shoes (1989)

en wars van conventies zijn en een hoge mate van seksuele energie bezitten. In 1868 wordt de synthetische rode kleurstof aniline uitgevonden. In de periode 1880-1910 dalen de prijzen van de altijd gewilde rode schoenen enorm en worden ze toegankelijk voor de gewone burger. De ultieme sexy rode schoen is de door Ainsley-t ontworpen laars met een butt plug als hak (Milaan, Italië, 2011-2012; leer, giethars en kunststof). Elk schoenmuseum in de wereld heeft deze in de collectie. Hier is de hoge hak de ultieme seksualisering van de schoen/laars.

Zo dichtbij en zo mooi: de heemtuin

De heemtuin is een plek om even de tijd te vergeten, om even met de handen ineensamen met je partner te wandelen.

Waar ligt de heemtuin? Tegenover de kinderboerderij Klaverweide aan de 's Gravenweg 327 ligt de Heemtuin. Een verborgen parel die je echt bezocht moet hebben als je in een van onze drie wijken woont. Maar een hectare groot ligt de wilde tuin ingeklemd in een lange groenstrook. In de jaren zestig van de vorige eeuw is de strook aangeplant om de enorme flats ‘De Chinese Muur’ met groen te camoufleren.

Waarom er heen gaan?

In alle seizoenen is het er mooi. Toch lijkt de tuin vooral in de herfst op zijn bijzonderst te zijn wegens de verschillende soorten paddenstoelen. Alleen kijken en niet meenemen! De wilde tuin heeft heel veel hout, omgevallen en rottend, het is er drassig en er is veel schadu. Dat zijn de ideale omstandigheden voor paddenstoelen, als de zakjestrilzwam of de gewone wimperzwam (hoe ziet de niet gewone wimperzwam er dan uit?).

Dronken van geluk

Tussen de geplante bomen als zwarte elzen, wilgen, populieren en

essen slingeren zich ontelbare paden met houtsnippers, die kinderen al rennend verkennen om bij een van de bankjes duizelig te gaan zitten en uit te rusten. De vogels en al het kleine levende en kruipende goed en de zeer diverse planten maken dit paradijs compleet. Wil je weten wat er allemaal leeft aan kleine diertjes? Lees dan de boekbespreking Kleine Natuur in het kader. Weet je nog niet zo goed hoe je van de wilde natuur moet gaan houden, lees dan in het kader de boekbespreking Paradijs in de polder.

© Ton van Til www.tonvantil.nl

© Ton van Til www.tonvantil.nl

Een wijktuin is het Paradijs!

In Kralingseveer is een wijktuin aangelegd. Wil je dat in jouw wijk ook, maar staan de neuzen van de wijkbewoners niet dezelfde kant op? Niet iedereen heeft immers eenzelfde idee van wat een wijktuin is.

De Amsterdamse bioloog en ontdekkingsreiziger Arita Baaijens heeft oefeningen bedacht om stadsbewoners de schoonheid van de natuur in hun buurt te laten zien: die is bezielde en vol van verhalen. In 130 pagina's rijgt zich de ene oefening aan de ander. Heel simpel uit te voeren en je (gemeenschappelijke) tuin, het trottoir met de klapprozen, de stoeprand met de mossen: niets is hierna meer hetzelfde. Soms moet je huilen, zo overweldigend kan het zijn, want je bent dan terug bij waar jouw levensmysterie ooit begon. Een wijktuin kan je diep ontroeren.

Arita Baaijens leefde met nomaden. “De woestijn oogt alleen maar kaal en betekenisloos voor de oningewijde. Voor nomaden is hun schaars begroeide stamgebied behalve een fysieke plek ook een landschap van de geest, een rijk beeldarchief waarin elke zandduin, wadi, kloof, heuvel en boom verwijst naar een voorval of een persoonlijke geschiedenis”. (blz.17) Veel stadsbewoners zien de natuur losstaand van zichzelf. Maar antropologen als Rane Willersley en Keith Basso zien de mens versmelten met het landschap. Rotterdam of de steppe in Siberië hebben elk hun eigen bezieling, als je die wilt zien.

Voorbeeld van zo'n bezielde landschap? Een jonge Apache had zich misdragen naar vrouwen. Als straf nam zijn mentor hem mee de bergen in. Op een plek die sterk naar paardenpis rook, gingen zij zitten en bespraken het voorval. De jonge Apache had enorme spijt. De mentor adviseerde hem in een gelijksoortige situatie eraan te denken dat hier de geilbok ondergepijst werd. De herinnering aan de pisgeur van het landschap moest hem op het rechte pad houden. “Levenswijsheden, morele lessen en herinneringen waren bij afwezigheid van een geschreven taal als het ware in het landschap gecodeerd”. (blz.44)

Arita Baaijens
Paradijs in de polder
Atlas Contact;
200 pagina's;
€ 17,50

Als je goed kijkt wordt je (wijk)tuin mooier

Twee jaar lang onderzocht Renze Borkent zijn kleine voor- en achtertuin in Almere. De kleurenfoto's in zijn boek tonen een lieflijk, bijna romantisch, groen Vinexwijkuintje. Iedereen kan zo'n tuin hebben. Een tegelwoestijn is het natuurlijk niet. Een mini-vijvertje, begroeide schuttingen en heerlijk rijke borders met één klein appelboompje. Twee terrasjes waarop in de zon gezeten kan worden.

Oordeelloos (zelf vind ik bepaalde beestjes eng door de hoeveelheid poten bijvoorbeeld) beschrijft hij de meer dan 1200 soorten die hij in die twee jaar voor zijn cameralens krijgt. Haarscherpe foto's tonen de rijkdom en maken zo het onderzoek van je eigen tuin gemakkelijker. Met humor introduceert hij elke nieuw gevonden soort. “Nummer 1000 heeft zich op de grote kattenstaart bij de vijver geposteerd en luistert naar de naam liesgrasrietkever. Hij krijgt geen onthaal met taart en bloemen, maar wel een fotoshoot.” Dit kevertje legt eitjes op de plant of hij eet de plant op. “Dat is niet altijd leuk voor de plant en voor de planteigenaar, maar dat is wel hoe het werkt”. (blz 144)

Ook ontkom je niet aan de dood in de tuin, dus het hoofdstuk 'November' beschrijft de unieke vondst van een slijmzwam, die luistert naar de naam witpootglinsterkopje. “Honderden miniatuurpaddenstoelen, bestaande uit witte stelen met daarop donkere, glinsterende microfoons. (...) Zo veel opgestelde microfoons, dat moet wel voor een of andere belangrijke persconferentie zijn, een klimaatop of iets dergelijks.” (blz.191 e.v.) Op je knieën en kijken levert een betovering op.

Renze noemt ook het boek van Caspar Janssen “Het bijenbalkon”. Die deed hetzelfde op zijn Amsterdamse minibalkon en telde honderden soorten. Beide boeken zijn ontroerend, want ze zetten diertjes in de spotlights, die we meestal vergeten of vreemd of eng of niet nuttig vinden. Oordeelloos toont Renze Borkent de onmetelijke schoonheid van zijn gevonden 1230 levende wezentjes, die allemaal een functie hebben. In een oneindige cyclus van eten en gegeten worden, leeft alles in je eigen tuin. Als je het maar wilt zien.

Renze Borkent
Kleine natuur
Knnv uitgeverij;
208 pagina's;
€ 24,95

blijde kinderen spelen in de heemtuin

© Ton van Til www.tonvantil.nl

Bedankt voor het lezen!